

Upravništvo: Ljubljana, Puciničeva
ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23,
31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puciničeva
ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42
Računi pri post. ček. zavodu: Ljubljana
št. 17.749

IZKLUČNO ZASTOPSTVO za ogla-
se iz Kr. Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A.,
Milano

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno L. 12.—
za inozemstvo pa L. 22.80

Uredništvo:
Ljubljana, Puciničeva ulica št. 5,
telefon 31-22, 31-23, 31-24

Rokopisi se ne vračajo

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA
per la pubblicità di provenienza
italiana ed estera:

Unione Pubblicità Italiana S. A.
Milano

Pred Tobrukom potopljena sovražna križarka

Velike izgube sovražnika pri Sidi Rezegu, kjer je bil ujet angleški general — Veliki uspehi letalstva osi

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 2. decembra naslednje uradno poročilo št. 548:

Marmariška bitka se nadaljuje, razdeljena v razne odseke, s silovitostjo in srditostjo.

Na bojišču pri Tobruku delavnost prednjih straž in srdit topniški ogenj z obeh strani.

Na bojišču pri Solumu so naše obrambe vztrajno vzdržale ponovne sovražne napade. Pri Sidi Omarju se usoda menjuje.

V srednjem odseku delni spopadi na področju Sidi Rezega, kjer je bilo večeraj skupno zajetih 1509 ujetnikov, med njimi general Miles Reginald.

Naše in nemško letalstvo je bilo zelo aktivno. Izvršilo je uspešne napade na oddelke čet, zbirališča avtomobilskih sredstev in sovražne zaloge živil. Bombardiralo je tudi cilje tobruške trdnjave in železniška skladišča na področju Sidi Baranija in Marsa Matruha ter povzročil požare in eksplozije.

V letalskih spopadih je bilo skupno sestreljenih 15 sovražnih letal, med njimi 11 od naših, 4 pa od nemških lovcev; razen tega je bilo več sovražnih letal zadetih in poškodovanih.

Sovražno letalstvo je izvršilo napade na kraje v Libiji in je bombardiralo in ponovno obstreljevalo s strojnimi in nekatere naše poljske bolnišnice, ki so bile vidno označene, ter povzročilo mrtve in ranjene med bolniki; v Bengaziju je bila zadeta bolnišnica Piemontskega princa. Protiletalska obramba v Darni je sestrelila v plamenih eno napadajočo letalo.

Na morju pri Tobruku je naš oddelek terpadnih letal zadela s tremi torpedi britanske 5.000-tonsko križarko, ki se je potopila.

Presenečenje, ki so jih doživeli Angličani v Libiji

Lizbona, 2. dec. s. Londonski »Times« objavlja uvodnik o marmariški bitki in piše med drugim:

Ne moremo zanikati, da je na tem bojišču prišlo do epizod, ki so zbudile začudenje sprto nagle menjave sreče. Najbolj nenpričakovan udarec je bil naskok nagle sovražne oklopne divizije v smeri proti Egiptu. Druga epizoda presenečenja te moderne vojne je bilo zajetje dveh angleških generalov ter dveh ameriških opazovalcev, vojnih dopisnikov.

Vojaske poročevalce »Daily Maila«, ki zasleduje borbe v Marmariki od blizu, piše:

Oficirji generalnega štaba, ki opravljajo svoje delo na zemljevidih z barvnimi svinčniki, bi ponoreli, ako bi skušali zasledovati manevre in protimanevre svojih armad, ki se bore za vsako pod zemljo. Položaj se je zasukal nam v slabšo pot tredi dnevi, ko smo morali braniti pet bojišč med obalo od Tobruka do Soluma in notranjostjo. Vojaki iz Nove Zelandije se silovito in urno bore proti vsem nemškim in italijanskim divizijam, na drugih točkah marmariške puščave pa so Nemci in Italijani podvzeli nagle ekspedicije s podporo motoriziranih kolon, da bi povlekli za seboj naše sile. Najbolj presenetljiv je bil napad nemške divizije na egiptsko ozemlje.

Zgodovinsko poslanstvo politike osi

Edino Anglija in Severna Amerika ne razumeta stvarnosti sedanjih dogodkov

Berlin, 2. dec. s. »National Zeitung« posebej svojo pozornost dogodka zadnjih dni in piše:

Ako pozorno premostimo zadnje dogodke, vidimo vedno bolj jasno odločilni pomen osi kot simbola in činitelja novega reda, ki naj vstane z zmešnjave druge svetovne vojne. Le malo jih je bilo med nami, ki so že od prvega dne dalje razumeli zgodovinsko veličino Hitlerjevega sklepa, ki je med abesinci vojno odбил podlgo in neokrenjeno politiko sankcij ter poživljal italijansko-nemško prijateljstvo, ojačeno z njegovimi osebimi stiki z Ducejem. V Duceju je Hitler tedaj našel na edinega modernega in gibčnega državnika, ki je bil sposoben priznati preobrazbo sedanje dobe in ki je na drugi strani poln trdne odločnosti, ki ga na spravi več s pota, ki ga prizna za pravičnega. Oba državnika pripadeta dobi, ki ni vedela več odgovora na številna vprašanja, ki so se pojavljala in v katerih je bilo usojeno, da se morajo povsem preobraziti vrednote in stvarstvo. Oba sta vedela, da se bo morala evropska stavba zrušiti, ako ne bo nastopila nova ustvarjalna moč, sposobna odločilnih dejanj, ne pa praznih besed. V takšni dobi je bila os več kot vodilni činitelj. Ona je postala simbol vojne nastajajočega reda. Ustanovitve osi pomeni začetek nove usode Evrope in to dejstvo se nam vedno bolj jasno prikazuje kot vodilna smernica različnih stremeljenj, ki preobrazujejo stari svet. Os ni samo življenjska žila ozromnega organizma, ki se ustvarja med severnim rtom in Sredozemljem, temveč je prava hrbtnica in izraz volje po obstoju tega organizma. Okoli osi so se danes zbrali vsi zdravi evropski narodi, ki sicer ljubijo svojo svobodo in svojo neodvisnost, vendar pa priznavajo nujno potrebo odločitve, ki jim jih narekuje položaj, v katerom se

V istem listu objavlja znani angleški strokovnjak Liddel Hart članek, ki se začneja z besedami: Druga faza ofenzive v Libiji se je izkazala za mnogo težjo kakor prva. Nato nadaljuje: Ako je naš napad zares predstavljal za nasprotnika presenečenje, kakor so trdili, je treba priznati, da so se sile osi navzlic podrejenosti v mnogih pogledih hitro znašle. Predsednik vlade je govoril o odločilni bitki, toda namestu nje je prišlo do cele vrste bitk z neprestanimi spopadi, ki bi jih mogli obeloditi z opazko: Nadaljevanje prihodnjic. Sovražnik ni le ohranil svoje energije na način, ki ni v skladu s številom izgubljenih tankov, kakor smo ga mi navajali, pa jo je nato še razvil do takšne mere da j skoro prevrnil položaj.

Abesinci se branijo Haileja Selasija

Washington, 2. dec. s. Nekateri listi izražajo svoje presenečenje in vznemirjenost nad tem, kar se dogaja v Abesiniji. Angličani so namreč dali razumeti svojim prijateljem onkraj Atlantika, da ima vojna proti Italijanom značaj osvobodilne vojne abesinskega naroda, ki je hrepenel po vrnitvi Haileja Selasija in je baje komaj čakal, da bi umiral za njegov prestol. Dejstva pa demantirajo londonske laži in kažejo povsem drugačen položaj. Tako piše znani intervencijski in protitalijanski list »New York Times«, da so se takoj po odhodu Italijanov pojavile v Abesiniji velike težkoče. Abesinci niso niti najmanj hvaležni Angležem, temveč kažejo tudi na nedvoumen način, da nikakor ne žele, da bi jih izkoristili, pretepali in obelitali s svojimi namesti. Sovražno razpoloženje prebivalstva proti Angležem in proti njihovemu protežiranju mora biti zelo globoko, ako so se takoj po povratku Tafarja številne tolpe vrgle v borbo proti Angležem.

Ameriško začudenje je razumljivo, saj so jim Angličani do siteda dopovedovali, da si Italijani niso znali ustvariti simpatij domačega prebivalstva, ki da je komaj čakalo, da se mu ponudi prilika za upor. Res se je domače prebivalstvo uprlo, toda Angležem, kakor piše »New York Times«, nimajo dovolj ljudi in orožja, da bi zatrli ta upor in pomagali Tafarju, ki je s svojim delom izgubil ves ugled med prebivalstvom.

Madžarski list o hrabrih gondarskih branilcih

Budimpešta, 2. dec. s. Listi še vedno pišejo o junaštvu hrabrih italijanskih čet v Gondarju, ki so mesec in mesec vzdržale vse sovražne napade, čeprav je bil njihov nasprotnik močnejši. Oficiozni list »Budapesti Erteszito« piše, da je legendarna hrabrost, ki so jo pokazale italijanske čete, visoko dvignila italijansko zastavo in zbujala občudovanje vrega sveta. Madžarski narod, ki je sledil borbi gondarskih branilcev, jim pošilja ponosen pozdrav in trdnem prepričanju, da bo neizbežna zmaga nad Veliko Britanijo vrnila Italiji njen imperij, povečan po hrabrosti in krvi njenih najboljših sinov. Gondar predstavlja danes največji simbol sijajnega vojaškega junaštva, pred katerim se morajo odkriti vsi civilizirani narodi.

Vojna na morju

Berlin, 2. dec. d. V noči na torek je v bližini vzhodne britanske obale neko nemško borbno letalo napadlo sovražno trgovinsko ladjo s 3000 tonami. Kakor je bilo davi sporočeno s pristojnega nemškega vojaškega mesta, so ladjo zadeli letalske bombe, nakar se je razkrala na dvoje in potopila.

Sanghaj, 2. dec. d. Iz Canberre javljajo, da je avstralska vlada objavila danes poseben komunikat, v katerem pravi, da je bila v borbi z neko oboroženo trgovsko ladjo potopljena avstralska križarka »Sindney«. Podrobnosti o borbi komunikat ne navaja niti ne precizira pripadnosti oborožene trgovinske ladje, s katero se je spopadla avstralska križarka.

Stockholm, 2. dec. s. Zadnja številka ameriške revije »The News Reppublik« objavlja članek z zanimivimi podatki o bitki na Atlantiku. Revija ugotavlja, da je Anglija izgubila do sedaj 41.000 mornarjev. Pomikanje mornariške kadra zavzema v Angliji vznemirljiv obseg. Admirališča ne ve, kaj bi ukrenila, da bi dobila novo moštvo, odnosno, kako bo nadomestila izgubljene posadke. Tudi v Zedinjenih državah je po pisanju ameriške revije postal ta problem zelo žgoc. Večbanje novih mornariških rekrutov gre le počasi naprej in ne daje najboljših rezultatov.

BOJI PRI ROSTOVU SE NADALJUJEJO

Prodor v obrambni sistem pred Moskvo — Odbiti izpadi sovražnika pri Petrogradu — Ugoden potek bojev v Libiji — Hude angleške izgube oklopnih vozil in letal

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 2. dec. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na vzhodni fronti se boji na področju pri Rostovu nadaljujejo.

Na bojišču pred Moskvo so prodrele nemške čete v nadaljnjih odsekih globoko v sovražni obrambni sistem. Pred Petrogradom je bilo odbitih več polzkusov izpadov sovjetskih sil, pripravljenih z močnim topniškim obstreljevanjem.

Letala so zadelala s bombami v polno tvornico letal pri Ribinsku ob Volgi, napadala sovražne transporte na zaledenem Ladokskem jezeru ter nadaljevala uničevanje železniških zvez vzhodno od Tihvina. Bojna letala so bombardirala v poslednji noči Petrograd, kakor tudi sovjetska letalska oporišča v severnem odseku fronte.

Na morju ob Angliji so letala potopila tovorno ladjo z 2000 br. reg. tonami. Dve nadaljnji trgovski ladji sta bili poškodovani z bombami. Nadaljnji letalski napadi so bili usmerjeni v poslednji noči proti pristaniškim napravam ter oskrbovalnim obratom v zapadni Angliji.

V severni Afriki potekajo boji, polni izprednih dnevi v prid nemško-italijanskih sil.

čet. Pri polzkusu, da bi osvobodil obkoljene sile, je bil sovražnik odbit s hudimi izgubami. Nemška bojna letala so bombardirala angleško oskrbovalno železnico na solunski fronti ter so povzročila veliko škodo transportnim napravam pri Sidi Baraniju in Marsa Matruhu.

Po dosedanjih poročilih je bilo od početka bojev ujetih nad 9000 sovražnih vojakov, med njimi trije generali. Poleg množičevnih topov je bilo zaplenjenih ali uničenih 814 angleških oklopnih vozil ter sestreljenih 127 angleških letal.

Angleška vojna mornarica je utrpela v mesecu novembru občutne izgube. Skupno so nemške pomorske in letalske sile potopile: 1 nosilko letal, 1 križarko, 3 rušilce, 4 brze čolne, 1 stražni in 1 patrolni čoln. Razen tega so hudo poškodovale: 2 bojne ladje, 2 rušilce, 7 brzih čolnov in 3 nadaljnje bojne ladje.

V boju proti angleški oskrbovalni fronti sta potopili vojna mornarica in letalstvo v mesecu novembru 48 sovražnih trgovskih ladij s skupno 231.870 br. reg. tonami. Razen tega je bilo 39 ladij deloma hudo poškodovanih. Nadaljnje izgube ladjstva je utrpel sovražnik zaradi min na raznih pomorskih področjih.

Ameriško hujskanje na vojno proti Japonski

Dočim skuša Japonska izrabiti zadnje možnosti za ohranitev miru na Pacifiku, širi ameriški tisk alarmantne vesti o neizogibnosti vojne

New York, 2. dec. d. Med tem ko si Japonska na vse načine prizadeva, da bi se s mirnim sporazumom izognila vojni na Tihem oceanu, ameriški listi nadaljujejo živno vojno proti Japonski ter širijo vsakorvstne vesti, ki naj bi dokazale neizogibnost vojne spopada na Blaznjem vzhodu. Včerajšnji newyorški listi poročajo, da so bili v ameriških posadkah na Filipinih ukinjeni vsi vojaški dopusti. Nadalje javljajo, da so dosepla nova ojačenja britanskih čet v Birma. Japonska komisija za trgovinske nakupe v Zedinjenih državah bo danes zapustila svoje poslovne lokale v New Yorku, v katero se je naselila že pred več meseci. V američkem tisku pripisujejo veliko važnost izjavi japonskega veleposlanika admirala Nomure po njegovem zadnjem sestanku z ameriškim zunanjim ministrom Cordellom Hullom, v kateri je poudaril, da je potrebna velika previdnost v diplomatskih razgovorih, da bi se mogel rešiti položaj. Listi pišejo, da je ta izjava japonskega poslanca pravo merilo za napetost, ki je zavladala v odnosih med Zedinjenimi državami in Japonsko.

V listu »New York Sun« piše cinično publicist David Lawrence: Japonska in Zedinjene države so zatopljeni v nekaj, kar bi se lahko imenovalo partija pokerja, ki je najbolj usodna, kar jih je svet igral. Nobena izmed obeh vlad neče vojne, toda vsaka bi hotela doseči dobiček, ki ga sedanja vojna utegne prinesiti. Nobeden izmed nasprotnikov se ne verjame v borbo, toda vsak izmed njiju je na njo pripravljen.

Kaj si žele Angležem

Rim, 2. dec. s. »Daily Express« je objavil zelo strupen članek proti Japonski z naslovom »Amerika mora uničiti Japonce«. Med drugim piše:

Obramba Zedinjenih držav in Anglije zahteva uničenje japonskih sil. Za dobavo Rusiji so na razpolago tri prometne zveze, preko Arhangelska na severu, preko Irana na jugu ter preko Pacifika in azijske Rusije na vzhodu. Čete osi uničujejo prvi dve zvezi, zato je nujno potrebno ohraniti svobodo in odprto tretjo zvezo. Obstojata pa še dva razloga, ki to zahtevata. Prvi je, da ograja Japonska naše dobave gume in cina Nizozemske Indiji. Ako izgubimo te dobave, bomo prišli v položaj podrejenosti. Drugi razlog je, da smo trenutno zaposleni

s smrtno borbo na Atlantiku ter moramo zato izločiti nevarnost, da bi bili napadani za hrbtom na Pacifiku.

»Daily Express« vprašuje nato, ali se moreče Japonsko vojaško izločiti z vojne prizorišča, ter prihaja do optimističnega zaključka, da bi v ta namen zadostovalo šest mesecev, seveda pod pogojem, če bi Anglija, Zedinjene države, Kitajska in Nizozemska Indija takoj in brez odlašanja napadle. List poziva Zedinjene države, naj se takoj odločijo, saj pri tem nimajo kaj izgubiti, temveč le pridobiti. List pripominja, da je nujna potreba izgnati Japonce iz Kantona, ako hočejo Angležem in Američani zares pomagati Cankajski.

V zgodovini tiska je težko najti bolj besnih besed, napisanih v državi proti državi, ki ni v vojni z njo.

Seja japonske vlade

Tokio, 2. dec. (Domei). Japonska vlada se je ob 10. dopoldne ponovno sestala k seji, na kateri so bile izmenjane misli glede japonsko-ameriških razgovorov v Washingtonu. Seja je bila zaključena ob 10.50.

Izjave zastopnika japonske vlade

Tokio, 2. dec. d. Na današnji tiskovni konferenci je pooblaščen japonski vladni zastopnik Iši izjavil, da se pogajanja v Washingtonu nadaljujejo, dasi obstoje divergenca med stališči Japonske in Zedinjenih držav. Nato je na razna vprašanja izjavil, da ameriška nota Japonski ne predstavlja ovire za nadaljevanje razgovorov, odklonil pa je odgovor na vprašanje, ali je Japonska že poslala svoj odgovor v Washington. Razne alarmantne vesti, ki so bile razširjene v singapurskih listih o napredujoči mobilizaciji ter o koncentraciji britanskih čet ob siamski meji, je označil zgolj za britansko propagando ter je pripomnil, da japonska vlada nima nobene službene informacije niti o položaju v Siamu niti ob siamskih mejah, ki bi prikazovale položaj tako, kakor ga slikajo listi. Japonska vlada prav tako nima nobenega službenega potrila za vest, ki jo je objavil list »Asahi«, češ da se Zedinjene države pripravljajo za zatvoritev japonskih konzulatov na svojem ozemlju, ako bi za-

Finski uspehi

Helsinki, 2. dec. s. V Hanguju je finsko topništvo povzročilo številne požare. Na fronti na Karelski ožini manj živahno delovanje sovražnikovega topništva, metalcev bomb in strojinic. Finsko topništvo je učinkovito obstreljevalo sovjetska gnezda in utrdbe. Na fronti Sivaervija močnejše nadlegovalno streljanje sovjetskega topništva. Finsko topništvo je prizadejalo sovražniku znatne izgube. Sovražni napadi so bili odbiti z občutnimi izgubami. Na fronti v vzhodni Kareliji so bili sovražni napadi na jugu odbiti. V bitki so Sovjeti izgubili 500 mož. Na severnem odseku delovanje patrol in obojestransko topniško streljanje. S fronte na morju poročajo o intenzivnem delovanju sovjetskih ladij v Finskem zalivu. Finsko obalno topništvo je potopilo dve sovjetski ladji. Sovražni letalci so bombardirali Kuusamo. Finski letalci so v vzhodni Kareliji bombardirali sovražne čete na zamrznjenem jezeru in avtomobilsko kolono v neki vasi ter murmansko železnico.

Pred Moskvo

Stockholm, 2. dec. d. Posebni dopisnik francoske službene poročevalske agencije javlja, da so nemške čete po izjavi, ki je bila predstavnikom tujega tiska podana snovi v Berlinu, prodre že tako blizu Moskve, da se sklozi navadne daljnogledje že vidijo kremelske kupole. Na podlagi te izjave bi se lahko sodilo, da so nemški sprednji oddelki manj ko 25 km oddaljeni od Moskve. Najbližja nemška postojanka utegne biti Solnečnogorski, o katerem je bilo že 25. novembra poročano iz Berlina, da so ga zasedle nemške čete.

Uspehi hrvatskih letalcev

Zagreb, 2. dec. s. Listi objavljajo berlinska poročila o novih važnih uspehih hrvatskega letalstva na vzhodnem bojišču. Z največjim zadovoljstvom beležijo zlasti odkivanje hrvatskega polkovnika Džala in poročnika Veličana Felicijana.

Litvinovo potovanje v Ameriko

Sanghaj, 2. dec. d. Kakor se je zvedelo večeraj jutraj iz Manile na Filipinih, je novi sovjetski poslanik v Washingtonu Maksim Litvinov s »Clipperjem« odletel iz Manile v smeri proti Severni Ameriki.

hteval položaj. Na vprašanja, ali tudi Japonska namerava slične ukrepe, je Iši odgovoril: »Mislim, da ne.«

Navodila japonskemu prebivalstvu

Tokio, 2. dec. (Domei). Japonsko vojno in mornariško ministrstvo sta izdala pet milijonov izvodov knjižice, ki ima namen poučiti japonsko prebivalstvo, da se bo bolj resno zavedalo svojih dolžnosti v primeru letalskih napadov. V knjižici so zbrana vsa podrobna navodila o ponašanju prebivalstva v primeru letalskih napadov.

Duff Cooper ne veruje v ohranitev miru

Sanghaj, 2. dec. d. Iz Singapura je dospela več, da je v noči na ponedeljek nenadoma došel v Singapur vrhovni poveljnik britanskih oboroženih sil v Malaji, general sir Edward Percival. Britanski poveljnik se je došel mudil na otoku Borneo ter v Sarawaku. Nepričakovano nagli povratek britanskega generala je po mnenju tujakih političnih krogov vsekakor v neki zvezi z napetim položajem na Daljnem vzhodu.

V Batavijo je došel pooblaščenec britanskega vojnega kabineta za Daljni vzhod Duff Cooper, ki se je došel mudil v Avstraliji. Vrača se v Singapur. V razgovoru s predstavniki tiska v Bataviji je Duff Cooper izjavil, da »ne vidi nobene možnosti za ohranitev miru na Daljnem vzhodu«.

Sanghaj, 2. dec. s. Doznava se, da je bil imenovan za vrhovnega britanskega poveljnika angleške daljnogledne mornarice podadmiral sir Thoma Phillips, ki je zamenjal dosednjega poveljnika podadmirala sir Laytona.

Beg angleških parnikov iz Sanghaja

Sanghaj, 2. dec. d. Zivljenje v sanghajski luki je bilo v ponedeljek docela pod vtisom nenadnih ukrepov, ki so jih podvzele razne britanske in nizozemske paroplovne družbe glede na naglo naraščajočo napetost na Daljnem vzhodu. Britanske in nizozemske paroplovne družbe so vsekakor dobile razna navodila od britanskih oblasti odnosno od oblasti Nizozemske Vzhodne Indije. Britanska paroplovna družba »Jardine Matheson and Co.«, katere parniki so bili pravkar na poti proti Sanghaju, je po brezični poti obvestila svoje ladje, naj se takoj vrnejo v Hongkong. Prav tako so bile vse ladje paroplovne družbe »British Motors Limited« pozvane, naj odpujajo iz Sanghaja v Hongkong. Obalne parniške zveze, ki vzdržujejo razne britanske paroplovne družbe od Sanghaja proti raznim lukam severne Kitajske, so bile ukinjene. Dva nizozemska

Nadaljevanje na 2. strani

trgovska parnika, ki sta nedavno dospela v šanghajsko luko in ki sta pravkar pričela razklati tovore, sta bila nenadoma pozvana, naj odploveta proti Manili na Filipinih. Očitno je, da so bili vsi ti ukrepi izvršeni na pobudo britanskih in nizozemskih oblasti, ki bi hotele preprečiti, da parnik ne bi prišel v japonske roke, če bi japonski odgovor na zadnje ameriške predloge pomenil neizogibni izbruh vojne.

Zatvoritev angleških bank v šanghaju

Tokio, 2. dec. (Domei). List »Jomuri« javlja iz šanghaja, da pripravljajo več britanskih ter kitajskih bank, ki so pod kontrolo čungkingške vlade, zatvoritev šanghajskih podružnic. Med drugim navaja naslednje denarne zavode: »Shanghai Banking Corporation«, »Chase Bank« in »National City Bank« (ameriške). Nadalje namestijo ukiniti svojo podružnico »Central Bank of China« ter »Bank of Communications«, ki je v kitajskih rokah.

Ameriške čete iz Kitajske izkrcane na Filipinih

Šanghaj, 2. dec. d. Kakor poročajo iz Manile na Filipinih je sredi pripril v tamkajšnje luko ameriški vojaški transportni parnik »President Madison«. Ameriški parnik je pripeljal ameriške čete, ki so bile odpoklicane iz Kitajske. Čete, ki pripadajo 2. bataljonu 4. polka mornariških »trečev«, bodo izkrcane danes ter uvrščene v ameriške oborožene sile na Filipinih.

Obsedno stanje v Nizozemski Vzhodni Indiji

Šanghaj, 2. dec. d. Radijska postaja v Hongkongu je v noči na torek razširila iz Batavije izvirajočo vest, da je bilo v nedeljek proglašeno obdobje stanja za vse ozemlje otono Nizozemske Vzhodne Indije. V nedeljek je bila odredjena biti.

zacija vseh v Nizozemski Vzhodni Indiji zbranih letalskih sil.

Ostavka vlade v Bengaliji

Šanghaj, 2. dec. d. Iz Bombaja je bilo sredi javljeno, da je odstopila vlada britancko-indijske pokrajine Bengalije. Na posredovanje britanskih oblasti se je odstopila vlada izrekla pripravljeno, da bo nadaljevala svoje posle, dokler britanskemu guvernerju te pokrajine ne uspe sestaviti nove vlade.

Težavni položaj tujcev v Zedinjenih državah

Washington, 2. dec. s. V skladu z odredbo pravosodnega ministra so večer stopile v veljavo omejitve za tujce. Nadzorstvo nad njimi je bilo ojačeno. Ukrepi veljajo v glavnem za Italijane in Nemce. Težak je položaj izgnanih tujcev, ki morajo zapustiti Zedinjene države, a jih aratirajo, ker jim oblasti ne dajo dovoljenja za odhod.

Odgovorna stavka na ameriških železnikih

New York, 2. dec. d. Iz Washingtona poročajo, da je bila zaenkrat odgovorna stavka delavstva na ameriških železnikih, dolga za prve dni decembra. Predsednik od Roosevelta postavljene komisije, ki naj bi izvedla poravnavo med delavstvom in železniškimi družbami, Wayne Morse, je sporočil, da so bile med zastopniki železnih družb in delavskim sindikatom, v katerem je 1.250.000 železniških delavcev skoraj dva dneva neprestano pogajanja, ter da sta obe stranki končno sprejeli poravnane predloge, ki jih je predložil posredovalni odbor. Zelo znatno pri tej poravnavi pa je, da je Rooseveltov zaupnik Wayne Morse odklonil odgovor na vprašanja za stopnikov tiska, kakšni so bili predleti, na katerih upata oba tabora doseči poravnavo.

Ne nasedajte lažem židovske kominterne!

Povratek Petaina v Vichy

Vichy, 2. dec. s. Sredi sta se vrnila v Vichy iz zasedene Francije maršal Petain in admiral Darlan.

Protižidovski ukrepi v Franciji

Vichy, 2. dec. d. Francoska vlada je v ponedeljek izdala odlok, s katerim se v Franciji ustanovi »Židovska unija«, v katero bodo morali stopiti vsi v Franciji židovi. Nova organizacija bo zastopala interese židovskega življa v Franciji nasproti francoski vladi. Vodstvo židovske unije bo imenoval generalni komisar za židovsko vprašanje, ki mu pritiče tudi vsa kontrola nad novo organizacijo. Z istim odlokom so bile razpuščene tudi vse druge židovske organizacije, razen židovskih kulturnih društev. Hkrati s tem odlokom so bile odredjene nadaljnje omejitve o udeleževanju židovskega elementa v Franciji, ki izpolnjujejo tozadevne zakone, izdane v juniju lanskega leta ter v letošnjem oktobru. Med drugim so bile znatno skrajšane pravice židov do posesti bodisi stanovanjskih hiš ali kmetij. Židovska last smejo biti edino hiše odnosno posestva, na katerih židje dejansko prebivajo. Vsa ostala židovska nepremična imovina bo postavljena pod državno nadzorstvo, ter bo postopno likvidirana.

Nov vohunski proces v Bolgariji

Sofija, 2. dec. s. Pred sofijskim sodiščem se je pričel večer veliki proces. Bivši angleški vojaški ataše v Sofiji polkovnik Ross, dva francoska državljana in trije židje in dva Bolgarci se morajo zagovarjati zaradi vohunstva. Polkovnik Ross in oba Francoza so pobeželi v inozemstvo in bodo sojeni v odsotnosti. Ostali obtoženci so bili aretirani v preteklem marcu. Vsi obtoženci so pol vodstvom polkovnika Rossa dolgo časa vohunili za Anglijo, bivšo Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo ter so organizirali številna teroristična in sabotažna dejanja ter jih nekaj tudi izvedli. Za take zločine določa novi zakon o zaščiti države smrtno kazen.

Smrtne obsodbe zaradi sabotaže v Varni

Sofija, 2. dec. d. V ponedeljek je vojno sodišče v bolgarski črnomorski luki Varni obsodilo na smrt tri osebe. Dasi ni bilo mogoče izvesti nikakih podrobnosti o sodnem procesu, je verjetno, da so bili obsojenci postavljeni pred vojno sodišče zaradi sabotažnih akcij.

Sprememba v letalskem ministrstvu

Rim, 2. dec. s. Letalski divizijski general Aldo Urbani je bil imenovan za poveljnika večjega oddelka na operacijskem področju in je zato s 1. decembrom opustil položaj šefa kabineta letalskega ministrstva. Za njegovega naslednika je bil imenovan letalski polkovnik pilot Josip Casero.

Zatiranje sabotaže na švedskem

Stockholm, 2. dec. s. Švedska vlada je odredila velike nagrade onim, ki bi hoteli pomagati policiji pri iskanju povzročiteljev poslednjih sabotažnih dejanj, ki so povzročila požare v letalski šoli v Ljungebyhedu.

Vojna škoda Norveške

Oslo, 2. dec. s. Škoda, ki jo je Norveška utrpela v svoji vojni preteklo leto, do polne zasebe po nemških četah, znaša po nekem zasebnem računu približno 350 milijonov norveških kron.

Ljudsko štetje v Švici

Bern, 2. dec. d. Ob koncu preteklega tedna je bilo v Švici zvedeno ljudsko štetje, v katerem so veljavni podatki od 1. decembra. O priključitvi zadnjega ljudskega štetja 1. 1930 so v Švici našli 4.060.000 prebivalcev.

Anglija mobilizira tudi ženske

Rim, 2. dec. s. Angleški listi objavljajo vedno več člankov s komentarji in prikritimi namigovanji, da bi pripravili angleško javnost na bližnji sklep parlamenta o splošni vojaški dolžnosti vsega naroda. Politični urednik lista »Daily Express« prikazuje javnosti tole sliko najnujnejših problemov: Vse osebe brez razlike na spol in družabni sloj morajo biti organizirane v službi za vojne interese naroda. Vlada mora imeti v tem pogledu neomejena pooblastila. Iz dosedanjih informacij je mogoče posneti, da namerava vlada za sedaj poklicati pod orožje vse moške od 18. do 50. leta ter ženske od 18. do 40. leta starosti. Ženske naj bi bile zaposlene pri vseh pomožnih službah in v vojni podpodjetjih. Vlada pa si pokliče pod orožje tudi moške med 50. in 60. letom ter mladenke izpod 18 let starosti, vendar le v primeru nujne potrebe.

Listi razpravljajo o drakonskem značaju teh ukrepov, ki bi povsem preoblikovali družinsko življenje v Angliji in bi odvzeli otrokom v najnežnejši mladosti materinsko oporo, kar bi se čutilo zlasti tam, kjer ni starejših oseb v družini. Vsa to da dokazuje resno nevarnost, ki danes grozi Angliji, ter potrebo naporov vseh sil, da bi se stara angleška rasa zavarovala pred novimi nevarnostmi.

Anglija proti Finski, Madžarski in Rumuniji

Stockholm, 2. dec. s. Londonski poročevalec lista »Dagens Nyheter« ima vtis, da se v Londonu pripravljajo na napoved vojne Finski, Madžarski in Rumuniji zaradi njihovega pristanka in sodelovanja v vojni osi proti Sovjetski Rusiji. Pričakuje se, da bo »apoved vojne objavljena še v tem tednu ali najkasneje v začetku prihodnjega tedna.

Madžarski finančni minister v Berlinu

Berlin, 2. dec. s. Od večer jutraj se mu di v Berlinu kot gost nemškega finančnega ministra von Crowsa madžarski finančni minister Remenyi Scheller.

Slovaški poslanik v Zagrebu

Zagreb, 2. dec. s. V hrvatsko prestolnico je prišel novi slovaški poslanik dr. Josip Cieker, ki so ga na postaji sprejeli zastopniki zunanje ministrstva.

Ameriška oskrbovališča na Srednjem vzhodu

Ankara, 2. dec. s. General Prett, šef letalskega zbora vojne Zedinjenih držav, je danes v Kairu izjavil, da bodo prišli na Srednji vzhod ameriški inštruktorji za uređenje živilskih zalog in drugih dobav. Vsa letala ameriškega izvora, ki jih vodijo britanski piloti, se bodo na Srednjem vzhodu vzdrževala iz teh zalog, ki bodo pod nadzorstvom Zedinjenih držav.

Odpust poročenih žensk iz služb na Hrvaškem

Zagreb, 2. dec. s. Izdan je bil odlok, po katerem bodo odpuščene iz službe vse poročene žene, katerih možje prejemajo nad 4000 kun na mesec, in sicer ne glede na značaj njihove službe.

Nov splitski dnevnik

Split, 2. dec. s. Večera je izšla prva številka novega splitskega dnevnika v italijanskem jeziku »Popolo di Spalato«. Čitalnoga bo tolmačiti razpoloženje tega osvobojenega mesta v okviru velike italijanske družine.

Štiri nove nadškofje bolgarske cerkve

Rim, 2. dec. s. Bolgarski sveti sinod bo ustanovil štiri nove nadškofje na ozemlju, ki je bilo priključeno Bolgariji. Sedeži novih nadškofij bodo v Skopju, Ohridu, Drami in Gumičdžini.

Gospodarstvo

Nadaljnja navodila za racionalno prodajo oblačilnih predmetov in obutve

V.soki komisariat (odd. VIII.) je 28. novembra izdal novo okrožnico s pojasnili k predpisom o racionalni prodaji oblačilnih predmetov in obutve.

Predujmske dobave blaga trgovcem

V čl. 21 navodil za racionalno prodajo tekstilnih izdelkov, oblačilnih predmetov in obutve (Službeni list št. 90) je prevideno, da bodo trgovci, ki prodajajo oblačilno konfekcijo in obutve, dobili ob uvedbi izkaznice, ko se nimajo na razpolago zadostnega števila odrezkov in nakupnih bonov, za izpolnitve zaloge od Zbornice za trgovno in industrijo nabavnice za toliko izdelkov, kolikor določi zbornica v razmerju s obsegom normalnega poslovanja dotičnega podjetja. Okrožnica sedaj pojasnjuje, da bo zbornica ločila tem podjetjem na njihovo željo predčasno nabavo blaga v izmeri 15% one količine po točkah, ki je bila inventarizirana do 30. novembra in bo predložena do 5. decembra zbornici. Po omenjenem § 21 navodil mora potem trgovci sproti odvajati primeren del odrezkov in bonov, ki jih prejme od svojih odjemalcev, za izravnavo svoje obremenitve pri zbornici. Take predujmske dobave, ki se priznavajo z normalnimi dobavnimi, se beležijo pri zbornici v breme zahtevajočih trgovci na posebnih računih, ki jih vodi zbornica. Prošnje za predujmske dobave morajo biti sestavljene ločeno za konfekcijske in oblačilne in ločene za obutve. Zbornica bo po primerni kontroli izdala nabavnico, ki ne bo smela prekoračiti 15% vrednosti po točkah, inventariziranih 30. novembra. Podjetja morajo postopno, kakor bodo prejela od svojih odjemalcev odrezke (točke), uporabljati del teh odrezkov za kritje obremenitve pri zbornici, v vsakem primeru pa bo morala biti ta obremenitev po točkah krita v teku prvih dveh štirih mesecev po uvedbi racionalnega poslovanja. Zbornica mora do 5. v vsakem mesecu sporočiti Visokemu komisariatu količino nabavnice, ki so bile izdane v prejšnjem mesecu kot predujem raznim trgovcem in sicer po točkah in ločeno po vrstah blaga.

Obnova zalog

Zaradi kontrole je prepovedano, da bi si podjetja nabavljala blago v založnem (komisijskem) računu, ne da bi se jim izdajale nabavnice. Vsako zalaganje trgovin na drobno (obnova zaloge) se mora vršiti le na podlagi nabavnice, ki jih izdaja zbornica, bodisi proti prevzemu ustrežajočih odrezkov ali pa na predujem.

Prevzem posestev kočevskih izseljencev

Preteklo nedeljo je bil v Ljubljani ustanovljen občni zbor družbe »Emona«, kmetijskega nepremičninskega zavoda »Emona«, Istitutu Ogriolo Imobiliare. Novi zbor, pri katerem sodeluje tudi slovenski kapital, bo skrbel za prevzem kmetijskih posestev v kočevskem okraju, ki bodo na prodaj in bo ta posredstva prodajal slovenskim interesentom.

Kakor poroča agencija Stefani je na delniški glavnici novega kmetijskega nepremičninskega zavoda »Emona« udeležen italijanski zavod L'istituto Imobiliare Italiano. Na podlagi italijanske nemškega sporazuma z dne 20. oktobra 1941/XIX bodo kočevski izseljenci lahko iz proste roke prodali svoja posestva do določenega termina. Posestva ki ne bodo prodana iz proste roke, pa bo prevzel zavod »Emona«, ki bo odkupljena posestva prodal slovenskim kmetom proti plačilu v obrokih z dolgo zapadlostjo.

Pred obnovo turškega železniškega prometa z Evropo

V začetku oktobra je bila, kakor znano, sklenjena nemško-turška trgovska pogodba, ki predvideva znatno povečanje mesecnega prometa. Za razdobje do 31. marca 1943 je predviden na vsaki strani promet v višini 200 milijonov mark. Za izvedbo tega znatnega prometa pa je bilo nujno potrebno obnoviti železniško zvezo iz Turčije v Evropo, o čemer je bil že pri pogajanjih v oktobru dosežen z Nemčijo in Turčijo sporazum.

Carigrad je povezan z evropskim železniškim omrežjem po eni sami železniški progi, na kateri pa je promet onemogočen, dokler ne bo obnovljen most preko reke Marice, ki so ga v aprilu letošnjega leta porušili Turki sami. Prav tako je bil takrat porušen še manjši most preko reke Arde, ki se pri Odrinu steka v Marico. Turški prometni minister Gevlet Kerim Inejdani je nedavno izjavil, da bo ta reja progi vzpostavljeno promet že v februarju 1942. Sigurnostjo pa se računa da bodo vsa obnovljena dela dovršena do marca prihodnjega leta.

Takoj po sklenitvi nemško-turške trgovske pogodbe so ob koncu oktobra pričeli obnovljati most preko Marice. Ta dela izvršuje poseben oddelk nemške organizacije Todt, ki gradi docela nov most. Ko bo most preko Marice zgrajen, bodo pričeli približno v decembru obnovljati manjši most preko Arde. Tudi ta most bo docela nov, vendar računajo, da bodo gradbeni dela trajala le dva meseca. V obeh primerih ne gre toliko za gradbeno tehnična vprašanja, kakor za vprašanja gradbenega materiala. Ta material se je odvezala dobaviti Nemčiji.

Kakor nadalje poročajo iz Carigrada, so turške železnice prevzele v svojo upravo železniške proge od mejne turško grške obojne postaje Pythion do grško bolgarske obojne postaje Svilengrad. Železnica med Turčijo in Bolgarijo se šla dotlej v razdalji 6200 km preko grškega ozemlja.

Gospodarske vesti

Racionaliziranje živili na Madžarskem. V okviru proračunske debate je madžarski minister za oskrbo Györfy-Bengely napovedal nove ukrepe, da se zagotovi javna prehrana. Predvsem bodo na Madžarskem ugotovili zaloge, ki se bodo pravično raz-

Poslovanje zastavljajalno

Zastavljajalno lahko brez formalnosti prodajajo rabljene oblačilne predmete na dražbi. Novi predmeti, ki so polvrženi prodaji na izkaznice, smejo zastavljajalno prodati bodisi trgovcem, ki morajo predložiti ob prevzemu blaga nabavnico z ustreznim številom točk (nabavnice čuva zavod, ki izvršuje dražbo), bodisi tudi privatnim potrošnikom, ki se udeležijo dražbe, ki pa morajo predložiti osebno izkaznico, od katere se (če se dražitelju priredi blago) odreže število točk, ki ustreza kupljenemu premetu. Pri tem ostanejo v veljavi vse določbe, ki urejajo rabo osebne izkaznice. Zavod, ki izvrši dražbo, zbere oddane odrezke na zbiralne pole in jih nato pošlje Visokemu komisariatu, da jih uniči.

Določbe za prodajalce industrijskih podjetij

Glede industrijskih podjetij, ki v lastnih prodajalnicah prodajajo potrošniškim izdelke lastne proizvodnje, je jasno, da se takšne prodajalnice oskrbujejo z blagom pri dotičnem podjetju, toda samo na podlagi nabavnice, ki jih izda zbornica proti izročitvi ustrežajočih točk (odrezkov). Za take prodajalnice veljajo predpisi, kakor za detaliste.

Izvršitev starih naročil

Že v okrožnici z dne 24. t. m. je bilo pojasnjeno, da bo Visoki komisariat dovolil dobaviteljem (producentom in grosistom), da izroče blago onim letalistom, ki brezdomno dokazujejo, da so naročila za blago poslali pred 29. septembrom. V tem primeru je predložiti zbornici dokazilne listne in zagotovilo dobavitelja, da bo blago dobavil še v letošnjem letu. Dodatno sedaj pojasnjuje Visoki komisariat, da se raztegne ta prepis tudi na vsa naročila tekstilnega blaga, manufakture in obutve, ki so bila izvršena pred 31. oktobrom t. l. Pri tem se zbornici dovoljuje, da sme glede na nujnost, poslati prošnje naprej, tudi če se nujno potrebuje izjave od strani dobaviteljev (producentov in grosistov), da bo blago dobavilo še v teku letošnjega leta. Obenem pojasnjuje okrožnica, da se izjemno za te nabave ne zahteva, da je prošnja sestavljena v obliki točk. Zbornica naj tozadevne akte pošlje nujno Visokemu komisariatu.

Preja in drugo blago za učence

Učencem ljudskih in drugih šol se sme prolatati preja in drugo blago za ročna dela le proti predložitvi osebne oblačilne izkaznice.

delile. Predvideni so ukrepi proti nelegalni trgovini in verižnosti. Tudi zasebnikom bodo odvzeli zaloge, ki presegajo lastne potrebe. Obenem bo izvršen popis vse živine, kakor tudi popis zaloga masti in sialine. Prekomerna količina blaga na zaloga bodo morali imetniki prodati po maksimalnih cenah. Nadalje je minister napovedal, da bo uvedena prodaja kruha proti odrezkom živilske izkaznice tudi v restavracijah, kjer bo treba oddati tudi odrezke za mast. Na ta način bodo samo v Budimpešti prišli do 18 vagonov moke in 10 vagonov masti. Izdane bodo enotne živilske izkaznice v vsej državi. Količina masti bo določena na 160 g na teden. — V proračunski debati je poročal tudi finančni minister dr. Remenyi-Scheller, ki je med drugim omenil, da znaša sedaj madžarski državni dolg 3.55 milijarde pengov. Trenotno se vpišuje na Madžarskem novo notranje posojilo v višini 100 milijonov pengov. S tem posojilom se bo celotni državni dolg povečal na 3.65 milijarde pengov. Od celotnega državnega dolga odpade na dolg v zvezi z zamenjavo tujih bankovcev v priključitvi ozemljih 291 milijonov pengov, na zadolžitve v zvezi z oborožitvenim zakonom 593 milijonov pengov, na prevzeti dolg v zvezi s priključitvijo lovih pokrajin 551 milijonov, na ostanek posojila društva narodov 164 milijonov, na dolg izpred svetovne vojne 758 milijonov itd.

— Oblok bankovcev na Hrvaškem. V zvezi z najetjem notranjega posojila odnosno z izdajo blagajniških zapiskov do treh milijard kun je hrvaški zakladni minister dr. Košak med drugim izjavil, da je znašal 22. novembra oblok bankovcev na Hrvaškem 7.4 milijarde kun, medtem ko so znašale žirovne naložbe pri Hrvatski državni banki 2.6 milijarde kun. Znesek obloka bankovcev se bo še nujno povečal, kolikor na dan 22. novembra še niso bili zamenjani dinarski bankovci po 10 in 20 din. Če upoštevamo, da je znašal ob razpadu Jugoslavije oblok bankovcev bivše jugoslovanske Narodne banke 17 milijard dinarjev, tedaj lahko računamo, da je bilo na področju Hrvaške od tega obloka zamenjanih okrog 43 odstotkov.

— Prepoved klanja nezrelh svinj na Hrvaškem. Na Hrvaškem so se razširile neresnične vesti, da bodo morali kmetje prislino oddati pitane svinje, kar je imelo za posledico, da so ponekod pričeli klati nezrele in nedopitane svinje. Zato so oblastva opozorila vse kmete na neresničnost teh vesti, ki se raznašajo. Obenem so odredila, da bo vsakdo, ki bo brez potrebe klat nezrele svinje, aretiran in bo po izvršeni preiskavi izročen prekršku sodišču kot saboter in neprijatelj države.

— Gospodarske vesti iz Hrvaške. V Opuzenu v Hercegovini so kmetje ustanovili delniško družbo »Ceres«, ki bo v Neretvi zgradila tvornico za konzerviranje in predelavo kmetijskih proizvodov. Že v prvem tednu se je prijavilo 50 kmetov, ki so vpisali delnice po 1000 kun. — Družba »Pirotehnik« v Zemunu je sklenila prenesti svoj sedež v Zagreb.

— Švica pretvarja devize v zlato. Iz Curiha poročajo, da je v tretji četrtini novembra zlato zaklad švicarske Narodne banke ponovno narasel na 92 milijonov frankov ob ustrežajočem zmanjšanju deviznih rezerv. V zadnjih treh mesecih je zlato zaklad v celoti narasel za 326 na 2604 milijone, medtem ko so devizne rezerve istočasno nazadovale za 334 na 923 milijonov. V švicarski javnosti so te velike spremembe ne pojasnjujejo, verjetno pa je, da se hoče švica izogniti dolarskim dobrotmetjem v Ameriki, kajti devizne re-

zerve Narodne banke tvorijo predvsem dolarska dobrotmetja. Iz postopanja švicarske Narodne banke se da nadalje sklepati, da vodstvo tega zavoda še ne smatra, da je zlato docela izgubilo veljavo v mednarodnem valutnem mehanizmu, in da mu še vedno ljubše kakor dolarska dobrotmetja.

Vpisovanje v vseučiliško organizacijo

Ljubljana, 2. decembra. S sedeža Vseučiliške organizacije v Ljubljani nam sporočajo: Obvešča se, da se je začelo vpisovanje v Vseučiliško organizacijo v Ljubljani. Člani se sprejemajo ob delavnih od 10. do 12. na sedežu organizacije, vseučiliška knjižnica, Turjaška ulica.

Iz Hrvatske

Nomeščeni Osrednjega urada za zavarovanje delavcev bo zbrali 1.500.000 kun. Na sestanku nomeščenecv Osrednjega urada za zavarovanje delavcev je bilo sklenjeno, da bodo v mesecih decembru, januarju, februarju in marcu prispevali vsi nameščenci od 5 do 10 odstotkov svojih dohodkov za »Pomoč«. Njihovi prispevki v tem času bodo znesli 1.500.000 kun.

Reševalno društvo v Zagrebu bo prevzela mestna občina. Zagreško reševalno društvo, ki so ga dolga leta volili člani reda Hrvatskega Zmaja, bo prešlo v sestav gasilnega društva in razkuževalnega zavoda, ki sta pod upravo mestne občine. Hrvatski listi pri tej priliki pripominjajo, da je bil skrajni čas, da preide tako neogibno potrebna ustanova v upravo mesta.

Mesarski dom v Zagrebu. Pretekli teden so imeli zagrebški mesarski obrtniki na mestnem magistratu sestanek, na katerem so razpravljali o združitvi vseh mesarskih združenj in društev. Eno najvažnejših vprašanj, ki so se razpravljala na seji, je vprašanje gradnje mesarskega doma. Zanj je predvidena vsota 4 milijonov kun, osnovana pa bo posebna zadruga, ki bo skrbel za denarna sredstva in izdelavo vrčtov.

Razširjenju glavne sarajevske ulice. Ulica poglavljika dr. Ante Pavličić na nekaterih mestih ni odgovarjala zahtevam sodobnega prometa in je zato mestni svet uvedel razširitveni postopek. Občina je lastnikom zemljišč izplačala do sedaj že blizu 4 milijone kun odškodnine. Nekateri posestniki so dobili po 3200 do 4000 kun za kvadratni meter.

Zbiranje za hrvatske legionarje se nadaljuje. Hrvatski listi poročajo, da je nabiralna akcija za vojaške in legionarje na vzhodnem bojišču podaljšana za nedolgo čas, ker zbiralci v preteklem tednu niso mogli obiskati vseh hiš. Še enkrat pozivajo vse tiste, ki še niso prispevali svojega obolaja, da to store v najkrajšem času.

Delavska mladina bo dobila svoj sindikalni urad. Na pobudo poveljništva delavske mladine so v teku pripravljalna dela za ustanovitev posebnega sindikalnega urada, ki bo reševal vsa strokovna vprašanja in vprašanja sindikalne narave med obrtniškim vajenci in sploh med delavsko mladino. Delokrog je sličen onemu, ki ga ima za odraslo delavstvo Hrvatska delavska zveza odnosno Delavska zbornica.

Hrvatska pevka v rimskem radiu. V Rimu se že nekaj časa mudri neumorna delavka v nekakem pokretu farmacevta Bosiljka Peršetova. Preteklo soboto je bila naprošena od rimske organizacije GIL-a, da zapoje v radiu nekaj hrvatskih pesmi. Vabilu se je odzvala in imela lep uspeh.

Tovorne pošiljke na nemško carinsko področje. Prevozna dovoljenja za pošiljke iz Hrvaške na nemško carinsko področje, to je na Spodnje Stajersko, Gorenjsko in Korosko, se ne izdajajo več na Dunaju, ampak v Zagrebu. V ta namen je treba predložiti tovrstni list. Posebna dovoljenja, ki so bila doslej potrebna, odpadejo. Modeli za umetniško akademijo. V ponedeljek so na akademiji likovnih umetnosti v Zagrebu sprejeli nekaj mlajših oseb za modele. Kot odškodnino za izgubljeni čas bodo dobivali od 8 do 20 kun na uro.

Proslava osme obletnice obstoja nemške organizacije »Moč z radostjo«. V dvorani Delavske zbornice v Zagrebu je bila v četrtek zvečer proslava osme obletnice obstoja velike narodnosocialistične organizacije »Moč z radostjo«. Na ta dan pred 8 leti je Führer naročil dr. Robertu Leyu, naj osnuje in organizira to veliko organizacijo NDH in zavezništvo Italije.

Dnebržniki za naseljence in prehodnike. Zadnji čas se opaža na področju nezavisne države Hrvatske številno prehajanje v katoliško vero, tako da je vlada smatrala za potrebno, s posebno zakonsko odredbo določiti državno podporo dnebržnikom po župnijah in župnih izpostavah, ki so ustanovljene za naseljence in prehodnike v katoliško vero.

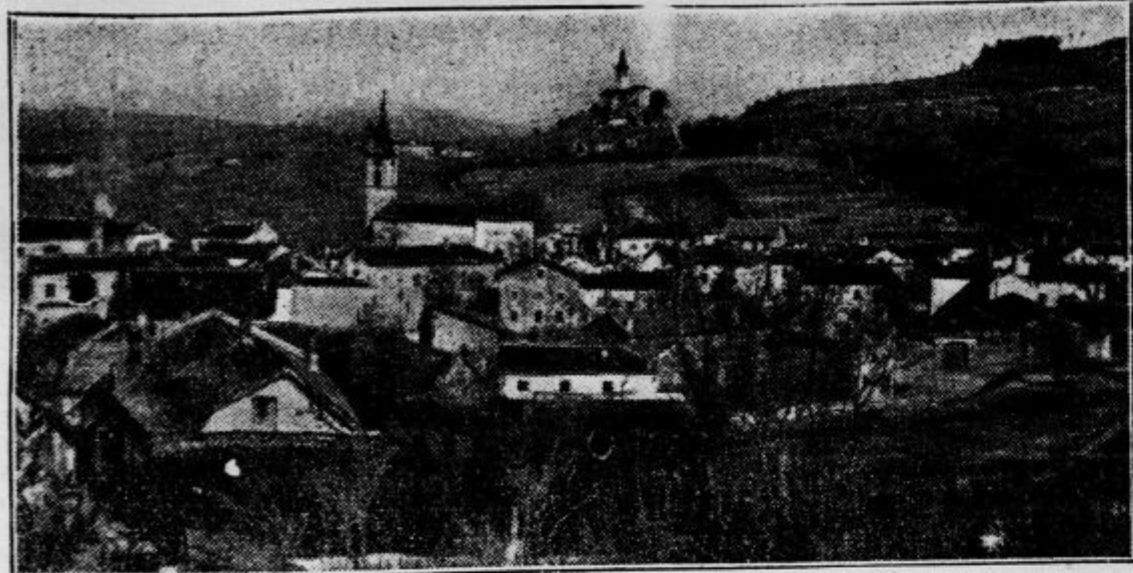
Smrtne kazen židovskega trgovca. Jakob Weiss, 53letni židovski trgovec iz Dalja, je bil pred izrednim sodiščem obsojen na smrt. Obsodba navaja, da je ponovno poizkušal zagrešiti hravnostne zločine nad 14 in 15letnimi dekletki arijske krvi. Smrtna obsodba je bila takoj izvršena.

Samo arijski podjetja se lahko udeležijo javnih del. Ministristvo za promet in javna dela je objavilo, da se javnih del lahko udeležujejo samo arijski podjetja, ki morajo hkratu s ponudbo predložiti dokazila o ariskem poreklu.

Ni več dinarskih bankovcev. Dne 29. novembra je potekel rok, v katerem je bilo treba na področju nezavisne države Hrvatske zamenjati 10 in 20 dinarske bankovce, poslednje furosovanske novčance, ki so bile še v obtoku. Izmed starega denarja ostanejo poslej v veljavi samo še kovanici.

Otvoritev razstave »Borba zmrznene Evrope na vzhodu«. V četrtek je bila v Zagrebačkem Zboru slovesno otvorjena razstava pod ges

Jesenska pota po Notranjskem

Trnovo — Birska Bistrica

V domovini Vilharja, dr. Laha, Faturjeve in Bilca

Bistriška in trnovska srenja pa sta pomniti predvsem na svoje sinove, na znamenite kulturne delavce, ki so bili tukaj rojeni in ki so tukaj delovali. Na gradu Kalcu je živel Miroslav Vilhar. Tukaj je bil zasnutek njegovih pism, ki so po večini ponarodele. Sam je zlagal napeve svojim pesmim, uglasbil je tudi prvo slovensko opereto »Jamska Ivanka«. Ko je ob smrti hčerke edinke zrl s Kalca proti dnevnu Zorogju, ki je ko krasen vrt in kjer je neusahljiv vodnjak Plivčice, mu je trenutke grenke občutja ob zvonjenju zagorskih zvonov navdihnili napevi:

Zagorski zvonovi premilo pojo, ker moja preljuba k pogrebu neso... Če kreneš iz Trnovega po lepi, asfaltirani cesti proti Bistrici, obstaneš pred čedno poslikano, sicer skromno pritičeno hišico, na kateri vidiš hišno tablo s št. 250. Tukaj je rodni dom nezabnega dr. Ivana Laha, ki se je vedno s ponosom skliceval na svoje trnovstvo, tukaj je preživel svoja mlada leta, v katerih se je naslajal za vse življenje ljubezni do rodnega kraja, prelepega Trnovega. Nedaleč odtod je tekla zibelka kulturnemu delavcu dr. Kržišniku, dočim je staroslavni Prem rodni kraj odlične pisateljice Lee Faturjeve.

Bistriški pesnik in pisatelj Ivan Bile pa je vzbudil bistriške slape. Znan so Kukčevka, Kovačev, Kozlek in Suška reber, razen tega tudi Suše, ki pa je izginil. Ravno tik pod bistriško razvalino je Kozlek. In sem je prihajal Bile, tukaj je snoval svoje verz. Na tem kraju je sploščal svoj pesniški opomin, ki ga je dal tam blizu vklesati v kamen:

Kdor pil bo bistriško vodico,

Imel bo blister um, zdravó glavico.

Gospod, puščavnik in kmet

In iz Bistrice drži cesta naravnost v osrčje prelepe Istre. Nedaleč je zgodovinski Podgrad (Castellum novum d'Istri), nekdanje središče vseh okoliških istrskih vasi. Toda kakor je izginil v teku časa Sv. Križ v Vipavski dolini svoj nekdanji veljav po preselitvi sodnije v prid Ajdovščini, tako je čutil posledice tudi Podgrad, ko je bilo sidišče preseljeno odtod v Bistrico. Graščinske razvaline pričajo o nekdanjem pomenu Podgrada, kjer so nekaj časa gospodovali grofje Montecucoli. V bližini Podgrada je Stari grad. Zanimivo je, da pravijo domačini, ko so namenjeni v Podgrad, da gredo v »Novi grad« v nasprotju s Starem gradom oz. Staro vasjo, kjer so sledovi graščine iz 1. 1300. Podgrad je znan tudi po tem, ker je tukaj živel in deloval pisatelj dr. Ivo Šorli, ki se je pozneje preselil v Maribor in lani v Kranj.

V podgrajski okolici mi je pripovedovala žena o bajki, ki jo poznajo ne le v Istri, ampak po vseh bližnjih krajih. To je zanimiva bajka o gospodu, puščavniku in kmetu. Pravila mi je, kako je Bog dal vsakomur, kar mu je bilo pri srcu, le prositi ga je bilo treba. Tako se je najprej oglašal gospod in izrekal pred Bogom željo, da bi mu bilo dobro in prijetno. Pa ga je Bog uslišal. Potem je prišel puščavnik. Ko je izvedel, da je dobro in prijetno prejel že gospod, je menil: »Velja torej potrpeti.« In Bog ga je uslišal. Odtlej je potrpežljiv puščavnikov delež. Ko se je končno zgostil kmet in si želel najprej dobrega in prijetnega, potem pa potrpežljivega, je doznal, da je vse to že oddano in da je prišel prepozno. »Joj meni!« je vzdihnil kmet in bil je uslišan. Nevolja je ostala njegov delež.

Kako je langobardski kralj lovil bivolca po Nanosu

Na Razdrtem, kjer se je rodil pisatelj dr. Hinko Dolence in kamor prihajajo vsako leto Tržačani prav radi letovat, hrani ljudstvo mnogo spominov na pretekle čase. Posebno zanimiva je pripovedka o langobardskem kralju Albuinu, ki je nekoč v šestem stoletju lovil bivolca po Nanosu. Toda bivol je imel svojo pamet, in bogve kaj bi se bilo zgodilo z Albuinom, da ga ni Gifuzl rešil s tem, da je pravočasno zaklal bivolca. Albuin pa je izkazal svojo hvalnost s tem, da je podelil Gifuzlu Furlansko vojvodino.

Pri Razdrtem in po okoliških vaseh so bile ob času francoskih vojn utrbe, ki jih je branil hrvaški ban grof Guylay. Toda francoski poveljnik Macdonald je utrbe takoj osvojil. Guylayev vojsko pa zajel. Tragikomni položaj avstrijsko ogrske vojske, ki naj bi imeli braniti okope pri Razdrtem, je sočno opisal Josip Jurčič.

Z Razdrtega so krasni izleti na Nanos in na vso Nancsko planoto, kjer je več ko 100 globokih ledenih jam in kjer je ob južozapadnem robu starinska cerkev, ki je bila postavljena v počastitev spomina puščavnika Hieronima. Vsskokrat, kadar se je bližalo neurje, je namreč dobrotljivi puščavnik zažgal kres na Gmadi vrh Nanosa in tako opozarjal ljudi, da pospravijo

KADITI PREPOVEDANO

— Gospod, v travnjaku je prepovedano kaditi! — je rekel spovednik.

— Čudno, gospod spovednik, tako pravijo tudi moji prijatelji! — je zadovoljno prikladal ljubeznivi popotnik.

— Vi me niste prav razumeli. Rekel sem vam, da morate nehati kaditi.

— Saj res, tako mi vedno pravi tudi zdravnik.

Tedaj se je spovednik razjezil:

— Prepovedujem vam tu kaditi!

— Čisto tako, kakor moja žena! — se je smejal vesel popotnik.

cer na rimskih razvalinah »Castra prima. Pozneje je prešel grad v last knezov Porcia. Tukaj je bila »krvava rihca za ves premaki okoliš, ki je obsegal Reško dolino.

„Grem po štenгах“

so si dejali ljudje, ki so se hodili pravdat na premaki grad, kamor so morali po stopnicah. Tako je dobila ta krilatka »grem ali pojdem po štenгах« pomen »grem ali pojdem to tožiti«. Starejši kmetje je še danes uporabljali, četudi jih pot v pravdarskih zadevah ne vodi več po premakih »štenгах« h grajskemu sodišču, ampak v Bistrico, kamor je bila sodnja z drugimi uradi vred preseljena.

Grad bi nedvomno že precej razpadel, ko bi ga ne bil kupil znani tržaški ljubitelj starin Luigi Bruno Zuculin, ki je veliko žrtvoval za obnovo in preureitev grajskih prostorov. Tudi pohištveno opremo je oskrbel v ustreznem slogu. Po vsej Italiji je potoval in iskal primerne pohištvene dele, da ni niti najmanjšega neskladja v slogu zunanje gradnje ter notranje opremljenosti. V tem gradu je bil leta 1820. rojen zaslužni kulturni delavec dr. Karol Lavrič, sin grajskega patrimonialnega uradnika.

Kakor v Reški dolini in njenem okolišu, je tudi v Postojnski kotlini precej pomnikov preteklosti, ki je mnogokje že tonila v pozabo, v kolikor ne poživljajo njenega spomina razne narodne pripovedke. Vrh romantičnega Sovika nad Postojno so razvaline graščine, od koder je nekoč prihajala velika oblast nad vso okolico. Tudi grad Orehek je takšen pomnik prošlosti. Tam, kjer oblikuje gozdna Hrušica v svoji jugovzhodni smeri nešteto jam, tam je najzanimivejši med gradovi, daleč naokoli, znameniti Predjamski grad. Jama se vrsti ob jami, v eni izmed njih je bil postavljen nedostopen

grad viteza razbojnika

Erasmus Luegerja, poslednjega predjamskega gospoda, ki je leta 1483. na dunajskem dvoru kot maščevalec onečastnega spomina prijatelja Andreja Baumkircherja usmrtil maršala Pappenheima. Zatekel se je v predjamski skalni grad, od koder je s skupino hlapcev razbojnikov strahoval vso okolico, dokler se ni posrečilo tržaškemu glavarju Gasperju Ravberju, da je s pomočjo podkupljenega Erasmovnega sluga uničil roparskega viteza, ki je našel konec pod deli razstreljene skale. Nato se je Rauber po hudi borbi polastil sicer nezavzetega gradu. Leta 1570. je grof Kobencel sezidal nov grad s steno ob odprtini prirodne predjamske votline. Te jame vtiškajo vsej Predjamski okolici pečat pokrajine, ki jo lahko uvrstimo med najzanimivejše, najzanimivejše kraške predele. Predjamske grajske razbojniške romantika je skopnela, ostala pa je čvrsta kraška priroda in ljudstvo, ki jo po svoje oblikuje in ki je samo po njej oblikovano.

„Boljševiki žro vse, tudi sebe...“

Razkritja dr. Roberta Leya v celovškem dnevniku

Dr. Robert Ley je vodja velike nemške delavske fronte, ki šteje 24 milijonov članov. Dr. Ley je med najmočnejši sodelavci Adolfa Hitlerja. Zato so njegove izjave tembolj veljavne za ves nemški narod. Ko je v nedeljo prispel v Celovce, da umesti novega gauleiterja dr. Kainerja, je dr. Robert Ley objavil v celovškem dnevniku uvodnik z naslovom »Boljševiška kuga«. Članek vsebuje nekatera presenetljiva odkritja, ko utemeljuje »nemško svetovno vojno zoper boljševizma«. Zato naj povzamemo naslednja izvajanja dr. Roberta Leya:

Kuga je strašna nadloga, ki je dolga stoletja zadajala človeštvu globoke rane. Poročajo, da je kuga v nekem svojem obdobju pokončala kar 25 milijonov ljudi. Kdor zapade kugi, je brezupno izgubljen in potem ni drugega sredstva, kakor da požgemo hiše in vasi, in če je treba, mesta z ljudmi in živino in z vso opremo, da na ta način vse iztrebimo, kar je bilo kakor koli v zvezi s kugo. Takšno radikalno sredstvo se še danes uporablja v Sibiriji in Mongoliji, kjer je kuga tudi še danes močno razširjena. Tam obkrožijo vas, ki je osumljena kuge, s policijo in strojnimi, zažgejo vas in postreljejo vse, kar se hoče rešiti iz plamenov ter gonijo ljudi nazaj v ogenj. Kuga ni ozdravljiva, napada človeka in žival, zato je človeška dolžnost: vse iztrebiti in pokončati, kar je kuga napadla.

Boljševizem — nadaljuje dr. Robert Ley — je duševna kuga. Tudi ona je neozdravljiva, širi se in uničuje dežele in narode. Če se hoče človeštvo ohraniti, je treba

boljševizem iztrebiti. To je najnujnejša človeška dolžnost. To pa je tudi smisel in namen sedanje vojne. Kuga in boljševizem sta iz istega vira, iz Sibirije in Mongolije. Skupno pot jima pripravljata lakota in beda. Samo izmuznena telesa so napadena. V gnačih, bednih stanovanjih je kuga doma. Mrčes, podgane in bolhe so njihovi nosilci. Kuga se boji sonca, kakor se boljševizem boji veselja. Tudi bolezenski pojavi so enaki. Narod, ki zapadejo boljševizmu zginejo pri živem telesu. Boljševizem razširi enak smrad kakor kuga.

Iz srednjega veka čitamo strašna poročila o človeških zabodah, o propadlosti in poživljenosti. Podobne reči — razkriva dr. Robert Ley — nam pripovedujejo tudi nemški vojak o prebivalcih sovjetske Rusije. Sovjetski ljudje so zverine. V njih je boljševiška kuga razmahnila zver v človeku. Mrko in neumno se dajo kakor ovčje črede gnati od svojih komisarjev v boj. Kakor ovce — pravi dr. Ley — plezajo na drevesa ali pa se kakor krti zarilejo v zemljo. Ubili se dajo kakor živali. Kajti, da bi se dali sprito brezkoristnosti borbe ujeti, za to jim manjka uvidenosti in pameti. Žro vse — pravi dr. Ley — naj bodo že strupene mušice ali živi črvi, miši ali celo podgane. Da, najdajo se celo taki, ki se sami med seboj požro. Ni nič tako strašnega, česar bi te zverine ne mogle izvršiti. Stalin moli, komisar moli, in bedni mali boljševiki moli in žre samega sebe.

Boljševizem — nadaljuje dr. Ley — je kuga, je neozdravljiva duševna bolezen, ki jo je treba iztrebiti z istimi sredstvi kakor kugo. Za to skrbi usoda. Stalin, ki

je duševno omračen, pošilja zdaj že ženske in otroke v boj. Milijone žrtvuje ta vražji pes v Petrogradu, enaka usoda bo jutri zadela Mosko, Kijev, Odeso, Harkov in vsa mesta požene ta bandit v zrak. Ljudje umirajo od mraza in gladi. Kakšni 30 milijonov ljudi je na pregonu skozi sneg in led proti vzhodu, kjer bodo seveda poginili. 10 milijonov ljudi je boljševizem že pred sedanjo vojno odpravil z gladom in streljanjem.

Zaključki dr. Roberta Leya se glasijo: 1. Boljševizem mora biti s korenino iztrebljen, da bo svet enkrat za vselej rešen pred boljševiško svetovno revolucijo. 2. To spoznanje mora Nemce napraviti trde in

XVII. seznam kočevskih izselnikov

Pobotni urad za dolgove in terjatve je objavil v Službenem listu 29. novembra XVII. seznam izselnikov, ki obsega naslednjih 282 oseb (v oklepajih starost in rojstni kraj):

Občina Draga

Podpreska: Pospisil Ernest (23, Kurmiš), Ida roj. Knaus (23), Ernest (2), Ingrid (12), Knaus por. Poje Rozalija (36), Anton (12), Helena (9); Levstik Josip (68), Marija roj. Zimpritsch (53), Herman (20), Ljudmila (17), Anton (15); Leustik Josip (33), Franc (22), Edvard (22); Mihelitsch Franc (55), Helena roj. Zimpritsch (52), Franc (30); Pospisil Karel (53), Ivana roj. Miklitsch (52), Ema (21); Bartol Ludvik (29), Frč (28), Robert (27); Parthe Jurij (45, Grčarice), Marija roj. Mohar (36), Ervin (9); Mihelitsch por. Miklitsch Helena (70); Glatz Ignacij (38), Marija roj. Tuschek (32), Ludvik (32), Rozalija (10), Ignacij (7); Trocha por. Tschop Marija (81); Schager por. Widerwohl Helena (76); Schager por. Jeschelnig Marija (79); Widerwohl Josip (27).

Srednja vas: Miklitsch Ljudmila (33, Trava).

Občina Kočevska Reka

Pleš: Kršič Josip (47), Ivana roj. Loser (31); Hudolin por. Kršič Jera (74); Tšcherne Karel (58), Franciška roj. Troha (41), Erna (15), Ema (12); Arch Josip (70), Jera roj. Knöpsler (72); Arch Josip (40), Helena roj. Poje (34), Albert (12), Adolf (11), Herbert (9), Frida (7), Irma (2).

Borovec: Grabner Josip (30); Schnscherschtz Ivan (3); Weber Ivan (56), Jospina roj. Högl (48), Jospina (20), Ivan (16), Ernest (12), Frida (12), Josip (10); Stampfel por. Handler Neža (83); Grelsch Ivan (32); Breschitz Valentin (27); Kusole por. Zagar Marija (68); Naglitsch Franc (38, Cabar), Marija roj. Skvartsch (33), Viljem (6); Oswald Jurij (49), Marija roj. Troha (39), Jurij (19), Ana (16), Marija (13), Jospina (11), Pavla (10), Ivan (9), Peter (8), Magdalena (7), Frida (3), Adolf (4 mes.); Maurin Gregor (42), Helena roj. Panther (40), Ana (17), Albert (14), Pavla (11), Terezija (9); Maurin Josip (43), Marija roj. Lukin (35); Zagar Ana (21); Weber Marija (29), Jera (22); Tšcherne Mihael (62, Gotenica), Neža roj. Hutter (67), Pavel (44), Pavel (5), Zuri Franc (40), Marija roj. Kump (39), Trauda (11), Lena (10), Marija (8), Herbert (6), Helmut (3); Zuri Ernest (34), Magdalena roj. Stampfel (79); Tšcherne Alojzij (41), Marija roj. Zuri (46), Robert (11), Marija (9); Loser Jera (72); Handler Peter (44), Jera roj. Panther (45), Marija (15), Peter (12); Pettler por. Panther Elizabeta (80); Handler Jurij (47), Ana roj. Pettler (40), Ivan (14), Ana (10), Hildegarda (5); Schega por. Maurin (70); Mihelitsch Matija (63), Marija roj. Perz (59), Oskar (15), Berta (21); Grabner Josip (63), Jera roj. Mallner (69); Wittreich Pavel (57), Rozalija roj. Kessel (54), Ivan (19); Loser por. Ionke Marija (87); Poje Anton (61), Magdalena roj. Stampfel (68); Kršič Josip (26), Ljudmila roj. Miklitsch (27); Mekusch Franc (42, Mahovnik), Albina roj. Höfeler (32), Frida (9), Ivan (1); Poje Rihard (33, Gotenica), Ana roj. Poje (21), Marija (4), Marta (3), Rihard (1); Pettler por. Hutter Margareta (79); Slmerada Ivan (70); Rethel Rudolf (58), Jera roj. Miklitsch (46), Josip (20), Ana (19), Rudolf (18), Albert (9), Ivan (8), Marija (7); Pirštitz Ivan (38), Pavlina roj. Arch (31), Erna (8), Ernest (4), Adolf (1); Pettler por. Pirštitz Magdalena (70); Poje Josip (64); Schmuck Henrik (44), Alojzija roj. Schaffer (38), Erna (16), Hilda (15), Zofija (13), Marta (11), Herta (10), Vanda (8), Hubert (5), Albini (2); Stampfel Ivan (47), Magdalena roj. Ostermann (41), Josip (13), Ivan (8), Franc (5), Albert (3); Miklitsch Pavel (72), Lena roj. Jančak (68).

Ravne: Bach Karel (36, Velenje), Marija roj. Naglitsch (33), Marija (9), Te-

neupogitve nasproti brenkanju o lažnem in pogubnem človeškem usmiljenju. 3. Če hoče Stalin noreti do kraja in hoče res goniti ruske množice, žene, moše in otroke v boj, tedaj tega ne moremo spremiti, vendar tudi to ne bo njega in njegovga peklenškega početja rešilo pred zasluženjo pogubo. 4. Nemci moramo razumeti in jasno spoznati, da je nosilec boljševiške kuge skozi stoletja in tisočletja, od Mojzesa do Lenina, vedno in vselej — Žid. Nemška vojna je sveta vojna proti boljševizmu pod vodstvom Adolfa Hitlerja. Nemški vojak nosi zastavo človečnosti in svobode.

rezija (5); Troha por. Scherzer Franciška (83); Poje Amalija (28); Kösel por. Mailner Ana (55), Marija (16), Ana (27); Mihelitsch Ivan (43), Marija roj. Schaffer (31), Albert (8), Marija (7); Loy Ferdinand (38), Jospina roj. Herbst (33), Robert (8), Ana (6); Loy Josip (74), Magdalena roj. Wittreich (65); Poje Anton (44), Rozalija roj. Pettler (43), Marija (17), Ana (15), Helena (12); Pettler Karel (42), Hilda roj. Loy (33), Marija (12), Hilda (10), Ana (9), Ivan (8), Hubert (2); Jurkovič Jakob (63, Breže); Jurkovič Alojzij (26), Jospina roj. Loser (28); Poje Josip (53), Marija roj. Wittne (41); Stampfel Josip (48), Gor. Briga, Marjeta roj. Mihelitsch (46), Ivan (17), Alojzij (16), Henrik (14), Frida (12), Albert (9), Franc (6), Friderik (3), Herbert (1), Hedvika (1); Jurkovič roj. Trocha Marija (69, Breže).

Inaluf: Mihelitsch Franc (38), Ana roj. Hutter (36), Ivan (8), Franc (7), Ervin (2); Schager Franc (42), Alojzija roj. Poje (42), Magdalena (17), Ivan (14), Franc (11), Marija (21); Mihelitsch por. Stampfel Marija (58); Rethel Josip (61), Magdalena roj. Hudolin (66), Jospina (64), Josip (21), Helena (27); Petschauer Cecilija (51, Topla reber); Poje Josip (38), Ana roj. Urbicher (34), Josip (2), Ivana (1); Poje Franc (67, Novi kot); Miklitsch Jurij (85); Loser Alojzij (49, Vencenbah), Marija roj. Mihelitsch (41), Jospina (19), Henrik (18), Franc (16), Ana (13), Marija (13), Josip (10), Frida (8), Ivan (4), Herbert (1), Alojzij (21); Trocha Josip (38), Roza roj. Ostermann (36), Ivan (14), Herman (4), Josip (7); Mihelitsch Ivan (67), Marija roj. Maurin (49), Alojzij (17), Josip (14), Pavel (33).

Občina Črnomelj okolica

Lahinja: Stretzel Franc (65, Rodine), Katarina roj. Gorsche (56), Avgust (17), Feliks (15), Zofija (13), Amalija (10), Erna (6).

Morebitni upniki na danenih oseb morajo do 15. decembra prijaviti svoje terjatve Pobotnemu uradu za dolgove in terjatve. — Ljubljana, Rimski trg.

Iz Vrnjačke banje

V ponedeljek, 17. novembra, je bila v Vrnjački banji otvorjena nižja gimnazija. K otvoritveni slavnosti se je zbralo številno občinstvo s policijskim komisarjem Pejičem na čelu, profsorski zbor in dijaštvo. Po cerkvenem obredu in blagoslovu je izročil poslopje v imenu občine podžupan Jovanović v roke prosvetni oblasti. Naposled je namestnika odsojnega direktorja prevzela poslopje v svojo upravo in se je zahvalila vsem, ki so pripomogli, da se je lepa in koristna misel uresničila. Po uk se bo vršil deljeno v štirih razredih; prvi razred ima vzporednico. Med 120 dijakov je 14 Slovencev in Slovenki.

Vse prežgodaj je prišla nova nadloga, zima. Posebno novi naseljenci so jo s strahom pričakovali. Snega je za dobro ped. Pri temperaturi — 7°C brije že tri dni kosa, da enake v tem času niti najstarejši ljudje ne pomnijo.

Ze dva meseca v Vrnjački banji ni dobiti sladkorja. Posebno rodbine z malo deca to težko občutijo. Komisarjat pa obljublja, da prispe sladkor v teku meseca. V slovenski koloniji pri Sv. Djordju se bo vršilo Miklavževanje. Vsa deca bo skromno pogostena. Prirejena bo primerna mladinska igra in nastopil bo tudi Miklavž s svojim spremstvom. Za Božič pripravljamo slovenske jaslice. Znanci, svojci, prijatelji in sorodniki, lajšajte gorje rojaka z darili za našo mladino pa tudi za odrasle!

MISLI

Lenoba je neumnost telesa, neumnost pa je lenoba duha.

Ze stari modrijani so rekli, da je treba malo govoriti, pa več misliti.

Noben lopov ni tako neumen, da bi ne našel vzroka za svojo lopovščino.

Mali Babilon v stari cukrarni

Ljubljana, 2. decembra. V naši stari cukrarni so menda prebivali že pripadniki vseh evropskih narodov. Še zlasti pa je z njo povezana naša novejša zgodovina. Danes zavzema del ogromne stavbe tekstilna tovarna, velik del pa je v rokah mestne občine, ki je prostore preuredila v zatočišče revežev. To nalogo je poslojpe stare cukrarne vršilo že vrsto let pred vojno. V današnjih težkih časih pa je postalo zavetišče še večjega pomena.

Ob nedeljah popoldne so skoraj vsi prebivalci stare cukrarne doma, zato je nedelja posebno prikladna za obisk. Na levi strani vhodne veže so prostori upravitelstva. Podupravitelj g. Kocjan me spremlja v prvo nadstropje in mi kratko orše zgodovino in položaj ljudi, ki jim nudi streha stare cukrarne gostoljubno zavetje. V prvem nadstropju ima svoje prostore Prehodni dom, kjer dobijo zavetje od staršev zapuščen otroci in sirote. Prehodni dom nudi streho zmerom večjemu številu malčkov. V drugem nadstropju pa je šola Sv. Petra, v katero zabajajo taki otroci, ki so njihovi starši čez dan zaposleni v tovarnah in drugod. Seveda ti otroci spijo doma in uživajo zavetje samo v takem času, ko bi bili brez nadzorstva.

Šola v cukrarni je čisto in lepo urejena. Prvi prostor je preurejen v sodobno umivalnico. Otrokom so tam na razpolago medenaste pipe s tekočo vodo. V sosedni sobici pa je garderoba, ki ima poleg oblačnikov za obleke tudi omarice z ličnimi predalčki, kamor spravi vsak otrok svoje toaletne potrebščine: brisačo, milo, zobno ščetko in pasto. Urejena je tudi posebna garderoba za čevlje. Otroci se morajo namreč preobuti v tople copate, kar je zlasti po-

trebno v deževnem zimskem času. Malčkom primerno je urejena tudi učilnica. Vse je ljubko in nje; klopi, črtniki, knjige, zvezki in tako dalje. V tej šoli imata dnevno službo po dve učiteljici, ki se menjata dopoldne in popoldne, tretja pa skrbi za prehrano. Učilnice in druge prostore krasijo Gasparijeve slike. Otroci so kakor ena družina. Učiteljice posebno pazijo na čistoto in si morajo vsi malčki pred jedjo temeljito umiti roke, naker se podajo v jedilnico, kjer je tudi vse tako prikupno majhno: stolčki, mizice in ostala oprema. Tamkaj se malčki najedo po null volji. Hrana je dobra, skrbno pripravljena. V Prehodnem domu dobijo mali prebivalci celo pet obrokov na dan.

V zgornjih prostorih je jedilnica za mestne reveže in take, ki so podpre res potrebni. Kuhinja je sodobno urejena, ima velik sodoben bronzanoličnik, ki zmore nenkrat skuhati kar 350 obrokov hrane. Prostora je tudi jedilnica, v kateri lahko obeduje istočasno do 400 ljudi. Polovica jedilnice je za ženske, polovica za moške. Hrana iz kuhinje dostavijo v jedilnico z dvigalom. Na kosilo je prihajalo že dolejši mnogo ljudi, čez zimo jih bo pa še doleti več. Uprava skrbi za snago v jedilnici, da ni nikjer videti nedostatkov.

Najzanimivejše je v tretjem nadstropju. Tam so prostorne skupne spalnice. Na desni je moška, na levi ženska. Moška ima okrog 80 postelj in sicer za domače prišeljence 40 in za tuje tudi toliko. Spalnica ima dve veliki peči, ki dajeta dovolj toplote za ves ogromni prostor. Osemdeset ljudi je tu: različne narodnosti, niti vere niso iste. Brečaji ljudi iz Spodnje štajerske, Zagreba, Beograda, Splita, Šibenika, Suša-

ka in drugod. Taki gostje niso stalni. Menjajo se skoraj vsak dan. Komaj eden odide, že zavzame drugi njegovo mesto. Čeprav je njihovo življenje težko, so vseeno ohranili vrednino duha in se oglašajo po prostorni spalnici zdaj pa zdaj veselo petje, tu in tam se celo oglašajo mlo ubrana struna...

Med gosti vlada sloga. Ta in oni bere, drugi leži na postelji in zamišljeno zre v strop, tretji polaga gorivo v peč, tam neka skupnica kvarta in se prav nič ne zmeči za svojo okolico, malo dalje je v teku živahna debata, še dalje tam je zbran kar cel pevski zbor! To so ljudje vakovrstnih poklicev, pa tudi najboljših. Doktorji, inženjerji, odvetniki, umetniki, bogati in revni. Ti isti, ki imajo še nekaj denarja, si sami preskrbijo hrano. Ostali pa so na hrani v Delavskemu domu, ljudski kuhinji in drugod. Sredstva jim da Rdeči križ in pa druga društva. Vsak dobi po 8 litr na dan. Iz Ljubljane gre vsak v naprej določeno mesto. Rdeči križ je tudi preskrbel vse postelje, posteljnino in drugo. Prav tako skrbi za zdravje vseh. Če kdo zboli, se zdravniki RK takoj na razpolago in po potrebi uredi takojšen prevoz v bolnišnico. Za časa mojega obiska so bile v bolnišnici tri ženske in en moški.

Navezal sem razgovor z raznimi in vsi so mi vedeli povedati, da so zelo zadovoljni s skrbjo in kar niso mogli pohvaliti naše gostoljubnosti. Govoril sem s bivšim kapetanom iz Zagreba. Mož je 68 let star in bolan na srcu. Potem s bivšim tovarnarjem in drugim. Vsi so imeli le pohvalne besede. Povedali so tudi, da se pridno učijo italijanske. Skoraj vsak je imel učno knjigo pri sebi. Potem sem se razgovarjal z violinskim virtuosom iz Zagreba. Umetnik je svojo ženo v cukrarni. Med drugim je dejal: »Nikdar ne bomo poza-

bili gostoljubnosti, ki nam jo je izkazala Ljubljana. Tu smo zbrani člani različnih narodov in najrazličnejših poklicev, pa se vsi dobro razumemo. Tudi veliki talenti so med nami. Če bi se jim dala možnost, bi mogli mnogo koristiti skupnosti. Pri nas je zmerom toplo zakurjeno, obdajajo nas z veliko skrbjo in vlada vzoren red...«

Podobno so izpovedali tudi ostali. Obiskal sem nasprotno spalnico, žensko, ki je še večja od moške. Tudi tu je nad 80 postelj, ki so postavljene v vrsti dvoja poleg druge. Tu je bilo nemara še živahnije. Nekaj stanovač je domačink, druge so priseljenke. Slovence, Hrvatice, Nemke. Vsaka je imela svoje delo, svoje opravilo. Ena je brala »Jutro«, druga roman, tretja molitvenik. Ob delavnikih se razkroji po mestu. Tudi različni poklici in različna leta. Pri vratih sem opazil deklo, ki si je česalo kakor oglje črne, bujne lase... Čuden vtisk je napravila lena žena med majhnim Babilonom ljudi. Nisem mogel drugače, kakor da sem jo gledal in premišljeval o njeni usodi. Tudi neka starejša dama se je pripravljala k odhodu. Povedo mi, da je bila nekoč zelo, zelo bogata...

Pa sem si ogledal še manjšo spalnico za ženske. Tudi tam je pestro. Povsod peč. Kakor rečeno, je mnogo zakonskih parov. Moški v moški, žena v ženski spalnici. Čez dan pa se razkroji po mestu. Med mladimi srce se je vnela ljubezen.

Zahvali sem se ljubeznivemu gospodu Kocjanu in zapustil ogromno poslopje. Tak obisk napravi globok vtis. Očel sem hitrih korakov. Na Borštikovem trgu sem se ozri. Mreka cukrarna se je v mraku dvigala visoko pod nebo, siva in ogromna, nespremenjena, prav taka, kakršna je bila takrat, ko so v njej životali predstavniki naše Moderno...

Malo fizike v kuhinji

Fizik se mora nad tem, kar se v kuhinjah včasih dogaja, zgražati. N. pr. tedaj, če opazi nekaj takšnega:

Vrč z neko pijačo je treba ohladiti. Postavimo ga na led. Na led — toda, oprostite nam, ljuba gospodinja, to je popolnoma napačno!

Iz šolskih let ste si zapomnili lekturo, da je hladni zrak težji od toplega in tudi hladne tekočine imajo tedaj težnjo, da bi se spuščale navzdol, tople pa se dvigale. Tudi naš vrč s pijačo ne dela pri tem nobene izjeme. Če ga postavimo na led, se bo spodnja plast tekočine sicer dobro ohladila, trajalo pa bo zelo dolgo, preden se bo ohladila tudi ostala vsebina vrča, kajti zrak, ki ga ohladi led, se spušta navzdol, z vseh strani pa se pritaka nov topli zrak proti vrču.

Če hočete kakšno tekočino hitro in učinkovito ohladiti, tedaj morate položiti led na tenek krožnik in ta krožnik postaviti na vrč. Čudili se boste, kako hitro bo v tem primeru opravljena hladilna procedura. Ohladi se namreč najprej vrhna plast tekočine, ki postane zavojilo tega težja in se spusti proti dnu. V tem jo bodo takoj posnemale spodnje plasti in tako se bo v kratkem shladila vsa tekočina. Razen tega pa je treba pomisliti, da se spušta tudi ol ledena ohlajeni zrak navzdol ter hladi vrč.

Drugič bi radi ogreli kavo. Kako bi to naredili najbolj smotno? Priporočljivo ni, da bi postavili vrč s kavo na ognjišče, kajti če kava ponovno zavre, dobi slab okus, pa je takšne ne morete ponuditi svojim gostom. Postavite zato vrč s hladno kavo v večjo posodo, ki ste jo napolnili z vodo (najbolje z že pripravljeno vročo vodo) in dajte potem vse skupaj na ognj. Če ste postopali pri tem še tako, da vrč s kavo niste postavili neposredno na dno posode, temveč da ste ga vanjo obesili, tako da je pod njegovim dnom plast vode, tedaj ste lahko brez skrbi. Kava bo postala vroča, zelo vroča, a vendar ne bo zavrela, najsi voda okrog nje še tako vre. Če hočemo kakšno tekočino zavreti, nam namreč ne zadostuje, da jo segrejemo do vrelišča, dovolj ji moramo še znatno količino toplote, ki njene temperature sicer ne zvišuje več, a jo tekočina porabi za to, da se lahko spreminja v paro. Če vre, ima pač temperaturo, ki se ne more več dvigniti. Toplota vrele vode iz večje posode prehaja v kavo. Ko dosežeta obe tekočini isto temperaturo, se preneha vsak prehod toplote iz tekočine v tekočino, kava tedaj ne dobi več dodatne toplote, ki jo nujno potrebuje, če naj zavre. Sedaj bomo tudi razumeli, zakaj se ne sme vrč dotikati dna posode, v katero je postavljen. Dno te posode je namreč dosti bolj vroče nego voda, ki vre in tako bi kava v tem primeru lahko dobila tisto dodatno toploto, po kateri bi zavrela.

Pri tem eksperimentu s kavo bi vas, draga gospodinja, preveč človek lahko

pošteno potegnil. Treba bi mu bilo nasuti samo pest soli v vrelo vodo. Vsa vaša opreznost bi bila tedaj zaman. Slana voda ima namreč višje vrelišče nego navadna, zato bo lahko oddajala dodatno toploto manj vroči kavi in ta bo zavrela.

Po drugi strani pa se s pojavom, da ima slana voda višje vrelišče, s pridom okolištim v v. solih gorah, kjer zavre voda, kakor znano, že o nižji temperaturi nego 100 stopinj Celzija. Recimo, da zavre že pri 90 stopinjah. Pri tej temperaturi se jajca zelo nerada trdo skuha. Če pa vržemo v vodo malo soli, se vrelišče vode nekaj dvigne in jajca se trdo skuha enako hitro kakor v dolini.

Ker govorimo baš o jajcih: kaj napravite v primeru, da ste po pomoči zamešali trdo kuhano in sirova jajca? Kako spoznate, katero jajce je kuhano in katero je sirovo? Polžite ga proti luči, sirova jajca spoznate potem tako, da propuščajo malo svetlobe. Toda ta način ni vedno zanesljiv. So namreč sirova jajca, ki niso prosojna, zlasti tedaj ne, če niso popolnoma sveža. Malo fizike pa nam pomaga takoj oddeliti sirova jajca od kuhanih. To napravimo tako-le:

Jajce položimo na mizo, primemo ga s palcem in kazalcem ter ga hitro zavrtimo, tako da se bo potem vrtilo samo dalje kakor vrtilka. Če se hitro spet ustavi, tedaj je sirovo, medtem ko se kuhano jajce vrtilo in dolgo. Trdo kuhano jajce predstavlja namreč enotno maso in se da vrtil kot takšna, pri sirovem jajcu pa bi se lupina sicer rada vrtila, tekočina notranjost pa učinkuje kot samovoljna zavora. Ta poskus postane lahko prav zabaven, namreč telaj, če zavrtimo jajce, ki smo mu skrbno izpili notranjost, tako da obstoji iz same lupine. Ta se po kratkem vrtenju postavi sama od sebe pokonci in se vrtili stoji. Ranjki Kolumb tega po vsej priliki ni vedel, kajti drugače bi svojega znamenitega poskusa ne napravil tako, da je jajce enostavno utrl.

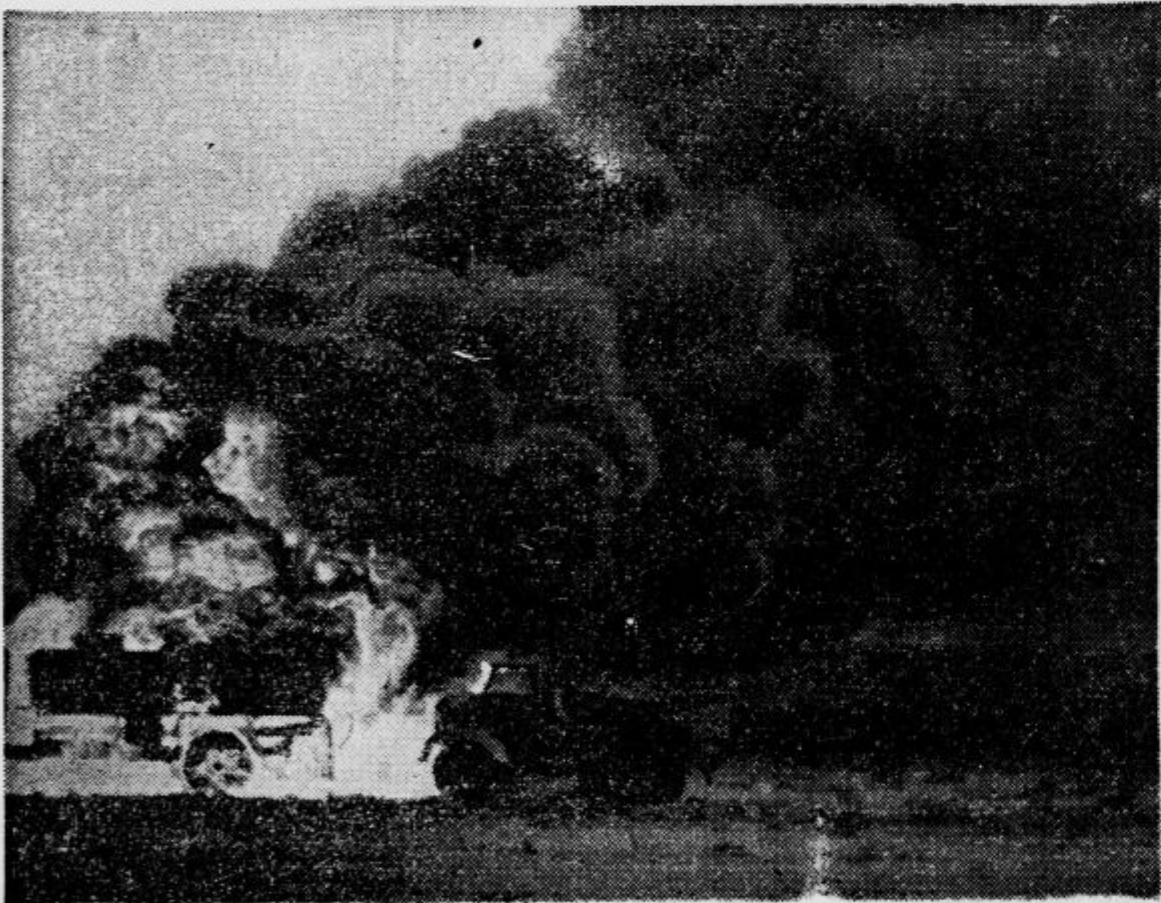
Konserviranje

Tehnika konserviranja živil stalno napreduje in si izmišlja nove načine. Med najnovejšimi načini, ki so jih začeli uporabljati v Nemčiji, je omeniti sterilizacijo živil z ultrazvočnimi valovi, to je z zvočnimi treslji, ki jih človeško uho ne doje, ma več, a imajo znatne učinke na kemične preobrazbe in na bakterije, tako da morajo podaljšati trajanje kakšnega živila.

Z istim namenom uporabljajo danes tudi »plinske kopeli«. Pri tem načinu spravljajo živilo v dotiko z ozonom, amoniakom, ogljikovim dvokisom in drugimi plini, ki ubijajo kvarne klice, a nimajo nobenega učinka na okus živila.

Z uspehom so končno preizkusili način, po katerem se zrak okoli živila elektrizira, da poginejo v njem povzročitelji razkrajanja. Ta način je posebno priporočljiv za konzerviranje živil v presnem stanju.

Fronta v Marmariki

Britska motorna vozila, ki so jih zažgali strel iz italijanskih lovcov

Specialisti

Laik si težko predstavlja, kako čudno delo opravljajo včasih znanstveniki specialisti. Tako je v prejšnjem stoletju živel neki nemški profesor po imenu Trochel, ki si je zadal življenjsko nalogo, da bo napisal obsežno delo o »Zobovju polžev«. Na žalost pa mu je uspelo napisati samo dve debeli knjigi v kvartnem formatu, potem je umrl in knjiga je ostala do današnjega dne nedokončana.

O polžih in školjkah govori tudi neko enciklopedično delo, ki izhaja že od l. 1848 in še vedno ni dokončano. Naslov mu je »Sistematski kabinet konchilij«, obsega doslej preko 4000 koloriranih celostanskih slik in stane nič manj nego 13.000 mark.

»Diptera Scandinavica« se imenuje spet delo švedskega profesorja Zetterstedta, ki obravnava v 14 zvezkih na več nego 6500 straneh — izključno švedske ter norveške muhe...

V 24 zvezkih knjige »Sylloge Fungorum« je opisal Saccardo 70.000 znanih vrst gob. Delo stane 10.000 mark.

Dva in dvajset let, od 1831 do 1853 je prof. Hahn sestavljal svoje delo v devetih zvezkih o znanih vrstah stenik, ki obsega 300 zelo lepo koloriranih tabel in velja 1500 mark.

49. ameriška država — toda zvezna vlada ne ve ničesar o njej

Iz Yreke v Kaliforniji poročajo, da je začel neki krajevni odbor deliti ob splošnem odobravanju prebivalstva letake, ki naznanjajo, da so se tri grofije (okrožja) Kalifornije in ena iz Origona ločile od teh držav, da bi sestavile novo državo Jefferson, ki bo v sestavi ameriške Unije 49. država.

Zdi se, da se to gibanje hitro širi med prebivalstvom, ki se pritožuje, da sta ga vladi Kalifornije in Oregona zanemarjali in da nista znali izkoristiti prirodnega bogastva, gozdov ter rudnih ležišč prizadetih grofij, čeprav bi bila narodni obrambi v veliko korist.

Lepak je javil, da se je nova država uradno ustanovila 27. novembra, do tega dne ni vedel nihče ničesar o njej, washingtonska vlada pa še nadalje ignorira to zasebno iniciativo.

Operiral razbojnika pod pretnjo s samokresi

Mladi zdravnik dr. Mahoney, ki je imel nočno službo v neki čikaški bolnišnici, je bil deležen nepričakovanega obiska. Sredi noči je stopila v njegovo sobo nenadno skupina mož s samokresi v rokah in zahtevala od njega, naj izvleče enemu med njimi kroglo iz telesa. Zdravnik ni mogel drugače, nego da se je molče uklonil tej zahtevi. Ki je končal svoje delo, se mu je vodja razbojnikov »zahvalil« s besedami: »Sedaj bi vas lahko ubili, a če nam obljubite, da boste za 15 minut molčali ter ne napravili nobenega koraka proti nam, vam darujemo življenje.« Tolpa se je nato z ranjenecem, ki je stopal sam, kakor da se mu ni bilo nič zgodilo, oddaljila z avtomobilom. Zdravnik je petnašt minut molčal, še le nato je obvestil policijo, ki pa je razbojnika seveda zaman zasledovala.

Volkovi raztrgali mladoporočence

V Rumuniji je nastopil hud mraz, ki je v nekaterih karpatskih predelih poglaval volkove v bližini človeških bivališč. V Piccadilly v okolici Ploestija je troj zverin napadel mlad zakonca, ki sta se vračala z večerje pri nekih sorodnikih. Popolnoma raztrgani trupla so našli naslednji dan nekateri delavci.

Težka nesreča

v angleškem rudniku

V nekem premogovniku v Rhonda Walleu v južni Angliji se je utrgalo dvigalo, ki je prevažalo sto rudarjev v rov. Mrtvih in ranjenih je bilo 81 mož.

Obvezna telovadba v Turčiji

Turška vlada je uvedla zakon, po katerem je telovadba obvezna za vse državljane in državljanke določene starosti. Moški se morajo udeleževati telovadnih tečajev od 12. do 45. leta, ženske pa od 12. do 30. leta, in sicer vsak eden najmanj za štiri ure.

posebno cvetje — podane z veliko svobodo.

Da je Stane Kregar tudi dober portretist, je že večkrat dokazal. To pot se je posebej postavil z očetovo podobo, ki je pač ena najboljših slik njegove kolekcije — če smemo kvaliteto soditi po vernosti podajanja v realističnem smislu.

V desn — Omerzovim slikam rezervirani sobi — pridemo v čisto drug svet. Tu vidimo dela umetnika, ki se trudi prodreti pri svojih modelih v globino in mu ne zadostuje podajanje površine naslikanih predmetov. Čisto slikarsko delo je to, ki ne išče drugih — n. pr. dekorativnih učinkov, temveč se pogloblja v najbistvenejše probleme oblikovanja človeške figure, krajine in drugih predmetov, ne da bi pri tem zasledoval iskanje manj važnih podrobnosti ter tako zašel v detajljanje, ki kakovosti umetnine ni vedno v prid.

Tako je obraz na sliki »Moja mati« primer globoko obuhenega podajanja obličja, ki je enakovreden Veselovim delom iz njegove mlajše dobe. Tudi »Lastna podoba« in »Krepki portret g. M.« kažeta Omerzo kot izbornega portretista. Med ostalimi slikami bi postavil na prvo mesto št. 37 (»Jedilnica«), ki lahko služi kot šolski primer dobro naslikane notranjstvene.

Pri slikanju krajine se umetnik izogiba tako zvanim lepim motivom; iz izbranih v naravi, morda nezanimljivih motivov pa napravi lepo sliko — a to je važno. Lepota njegovih slik leži v neizumetnosti in v vernosti barvne podobe naslikanih predmetov.

Tako napravi iz samotne breze, zelene v zeleni okolici, zanimivo sliko, ki gledalca osvaja s svojo iskrenostjo in enostavnostjo. V krajino rad postavlja stafaže ter jo z njimi poživlja. Tako nam slika »Na polju« prinaša vedno lepi pogled na

Iz Severne Afrike

Italijanski protitankovski top v pripravi

Nekaj o hipnotizmu

Hipnotizem so odkrili že pred poldrugim stoletjem. Pri svojih poskusih z »magnetnim zdravljenjem«, ki ga je izumil genialni šarlatan Mesmer, je Francoz, prof. Maxime de Puysegur, izsledil pojav »umetnega mesečinstva«, ki mu je dajal možnost uspavati ljudi s šibkim duševnim ravnovesjem v neko vrsto bdečega spanja in jih v tem stanju podrediti najraznovrstnejšim duševnim vplivom s strani »magnetizerja«.

Pijavke

Neki švicarski strokovnjak medicinskih tednik poroča, da se proslule pijavke v zdravilni praksi še vedno zelo uporabljajo, čeprav seveda ne več v takšnem obsegu kakor v preteklosti. Med tem ko so jih v Franciji nekoč uporabljali do 100 milijonov na leto, se je to število v drugem desetletju tega stoletja znižalo na 25 milijonov, v Nemčiji na 20 milijonov, v Angliji na 15 milijonov. Odleje je uporaba pijavk še vedno nazadovala. Zdravniki in bolniki so najbolj cenili sive nemške pijavke in modre madžarske, iz Hamburga so jih pred sedanjim vojno po morju izvozili v Rusijo letno okrog 30 milijonov kosov. Pijavke so po vseh pravih tednikih, in sicer so bile najpomembnejše reje teh živali v Nemčiji v Hildesheimu. Žival je za medicinsko uporabo najpripravlnejša med svojim tretjim in petim letom.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Mati: »Tako, dovoliti ste si torej vprašati mojo hčer za roko? Zakaj niste vprašali prej mene?«

Mladi mož: »Saj nisem imel niti pojma, da me tudi vi ljubite?«

Jednatost je posebna odlika časnikarskega poročanja. Toda neki ameriški žurnalisti je bil nemara le prejedmat, ko je o neki nesreči poročal takole: »John Diron je prižgal vžigalico, da bi pogledal, ali je še kaj bencina v njegovem avtomobilu. Bencina je bilo še. Starost 56 let.«

Nasproti vojašnice so bile zasebne hiše. Neka stanovalka se je polkovnemu poveljniku pritožila, da nastopajo vojaki napol golji pri jutranji telovadbi. Gospod polkovnik je šel pogledat, dali je res mogoče videti z njeonega okna na dvorišče vojašnice.

»Saj je vendar nemogoče kaj videti!« je ugovoril.

»Morate pač postaviti mizo k oknu in stol ter pručico nanjo, potem boste že videli!« je zašepetala stara devica.

Davčni uradnik v manjšem mestu je strašno trpel od zobobola. Na vprašanje, zakaj ne gre k zobozdravniku, je odgovoril:

»Ne upam si, ker sem obema zobozdravnikoma pravkar pov. šal dohodninski davek!«

»Milostiva, sprejmite ta šopek cvetlic kot znak mojega češčenja!«

»A kdaj boste prešli od botanike k mineralogiji?«

kakor so tedaj in še desetletja pozneje imenovali hipnotizerja.

Šele l. 1843. je Braid znanstveno razvil teorijo in tehniko hipnoze, toda sušmarstvo se je bilo teh pojavov že davno prej polastilo s tolikšnim uspehom, nastopi sleparskih magnetizerjev in z njimi zvezanih mesečnikov ali medijev so bili vso stvar spravili že v tako slab glas, da bi hotela medicinska znanost o Braidovem delu ničesar vedeti ali pa ga je gladko odklonila. Štiri desetletja pozneje pa sta spet dva Francoza, Charcot v Parizu in Bernheim v Nancyju, zagotovila hipnotizem mesto med metodami živčnega zdravljenja.

Danes ima hipnotično obravnavanje pogostoma neko vrednost v zvezi s pojavi, ki jim medicinska stroka drugače ne pride do živga: n. pr. če gre za to, da se kakšen igralec osvobodi pretirane plašnosti na odru ali da se kakšen človek, ki deluje v javnosti, reši strahu pred govorniškim nastopi. Takšno zdravljenje opravljajo običajno v posebnih psihoterapevtskih zavodih. Predstave, ki jih imajo nepoučeni ljudje pogosto o nevarnosti povelj ljudem v hipnotskem stanju, so smešno pretirane. Tako se n. pr. noben človek, ki ni že po naravi zločinec, v hipnotskem stanju ne da prepovoriti za kakšen zločin.

A NEKDOTA

Pri slovitom konjeniškem junaku, baronu Trenku se je javil neki njegov vojak s prošnjo, da bi mu dovolil poročiti se. Že tedaj niso radi videli, da bi skakali vojaki v zakonski jarem, ker so menili, da so poročni možje slabi vojaki. Zato je tudi Trenk zavrnil prošnjo z besedami:

»Daj prej premisliti vso stvar leto dni, da spoznaš, ali misliš resno z dekletom. Če bo tako, tedaj povprašaj čez leto znova.«

Točno leto dni pozneje se je javil konjenik z isto prošnjo. Trenk se je začudil, ker takšen primer zvestobe se mu med vojski še ni primeril. Dejal je:

»Ker je tvoja ljubezen tako vztrajna, se le poroči z dekletom. A tu imaš v plačilo za svojo zvestobo dukat!«

Vojak se je zahvalil in potem pripomnil:

»Če smem povedati, ne da bi se gospod polkovnik razjezil: sedaj je seveda druga nego ona pred letom dni!«

VSAK DAN ENA

Plamteča ljubezenska izpoved požiralca ognja.

Kulturni pregled

Razstava Kregar, Omerza, Putrih

Po zaključku Sedej-Zd. Kalinove razstave se napolnili prostore Jakopičevega paviljona Stane Kregar, Nikolaj Omerza in Karel Putrih s svojimi novimi deli.

Kregar sam nam razkazuje 27 olj, med temi nekaj velikih formatov. Če pomislimo, da je razstavil lansko leto kolektivno in letos še v razstavi štirinajstoric ter da je nekoliko njegovih slik ostalo v št. Vidu in v Ptujju, se moramo čuditi njegovi produktivnosti, a smemo tudi izvajati zaključek, da si umetnik pri svojem delu predpisuje tempo allegro con moto.

Pri pregledovanju teh slik pa le tu in tam opazimo nekoliko »genialne površnosti«, ki bi utegnili biti posledica prehitrega dela. Večina slik je sicer preprosta, v tehniki in naložena brez podslikanja, vendar premišljena in dognana.

Kregarjeva slikarska manira se bistveno razlikuje od načina, ki ga uporabljajo njegovi tovariši iz K. N., predvsem Omerze in Preglja, ki jim je samostojnost brez dekorativne primere glavni smoter. Bolj se približuje — vsaj v nekaterih delih — Sedeju, tako v kompoziciji kakor tudi v barvah. Njegova posebnost pa je pretehtavanje barvnih sozvočij (prim. št. 61) med raznimi deli slik, s čimer poudarja smisel za dekorativni učinek svojih slik. To pozitivno svojstvo si je ohranil od svoje surrealistične dobe, ki je vsebovala — kakor marsikateri modernistični stranskot — tudi dobre prvine. Pri portretu je dekorativna enostavnost, ki deli obraz v svetlo in temno polovico brez prehodnih tonov (prim. obličje »Dame v na-

slančaju«) pač nekoliko tvegana, vendar ne moti, če je risba brezhlbna.

Kregarju je menda najljubša figuralna kompozicija, a poleg nje najde zanimivosti v krajini, tihožitju, interieuru in portretu.

Med kompozicijami zavzema prvo mesto »Počitek«, ki visi na čelni strani glavne dvorane. Naslov opravičuje neaktivnost naslikanih oseb v prosti naravi, namrečenih v razvrstitvi, ki je za oko prijetna. Zelo učinkovita je tudi kompozicija »Emav«, pri kateri se gledalec nehoče spomni na silčen motiv, ki ga je Sedej nedavno razstavil. Slika sodi brez dvoma med najbolj uspele Kregarjeve ustvaritve. Velika slika »Dve deklici« ima kot ozadje zastrto okno, ki pušča medlo svetlobo v sobo. Učinek te svetlobe bi bil morda še večji, če bi tvorili obe naslikani figuri temnejši barvni ploskvi pred njo. Omeniti je treba vsakega tudi sliko »Pred zrcalom«, priljubljeni motiv ženske figure, ki jo v drugem pogledu vidimo v zrcalu.

Zelo dobra, čeprav enostavna v barvi in kompoziciji, je »Krajina«, medtem ko kaže »Ajda« v ozadju vse vrline dobro podane, tipično slovenske valovite krajine, a je manj prepričevalna v ospredju.

Pri slikanju zatihaj si Kregar izbira za model najrajši razno cvetje, kakor tudi druge predmete iz modernega salona ali budoarja, ali razna godala, posode, sadje itd., opremljene s potrebne draperije, ter se pri njih naslaja ob eksperimentiranju s kompozicijo in barvami. Pri teh slikah se morda najboljše začuti Kregarjev povratak v realizem, čeprav so nekatere —

plesno šolo zagotavljajo temu slavemu mestu likovne umetnosti tudi prvo mesto v glasbenem življenju Italije.

Sedanja sezona obsega dvajset komornih koncertov in sedemnajst koncertov simfonične glasbe; izvajali jih bodo najboljše italijanske in tuje glasbene združbe, solisti in dirigenti. Programi so izdelani tako skrbno, da utegne biti vsak koncert umetnostni dogodek. Med tujimi komornimi koncertanti bo med drugim berlinsko komorno združenje pod vodstvom Edvina Fischerja, čigar florentinska prireditelj bo stala v znamenju proslave stoletdesetletnice Mozartove smrti, dalje komorni orkester iz Lipskega in Collegium Musicum iz Wiesbadna. Simfonični koncerti se bodo v tej sezoni menjavali z najboljšimi predstavami opernega gledališča. Medtem je bil že izdelan program za osmi Glasbeni maj, ki se bo začel 28. aprila 1942 in bo obsegal kakih trideset umetnostnih prireditev. Florentinski glasbeniki so letos razširili svojo dejavnost preko meja Italije. 15. novembra je komorni orkester pod vodstvom mojstra Maria Rossija nastopil turnejo po Nemčiji, kjer bo priredil v največjih mestih, posebno še v Berlinu, v Monakovem in na Dunaju, devetnajst koncertov s programi, ki je v njih zastopana večina italijanske glasbe. Po Glasbenem maju v juniju 1942. pojde na gostovanje v Monakovo celotna florentinska opera s pevci, zborom, orkestrom in inscenacijo.

Tudi Neapelj razvija živahno glasbeno sezono. V »Scarlattiju« je začel sezono koncert v proslavo Verdija. Z njim se je obenem pod taktirko Vittoria Gula zaključil ciklus nacionalnih glasbenih prireditev leta XIX. Na sporedu so sedaj simfonični koncerti s solisti in zborom »Scarlattija«. Med drugimi nastopi znameniti dirigent

Kronika

*** Racionirana živila se ne dostavljajo na dom.** Že svoj čas, ko se je zaradi vojnih razmer tudi pri nas pojavila stiska na živilskem trgu, se je v našem dnevnem časopisu vnela polemika o stari navadi, po kateri so prodajalci živil dostavljali svojim stalinom odjemalcem bogo na dom. Narasla zaposlenost osebja špecerijskih prodajalnih domov, ki jo je prineslo racioniranje, je bila kriva da so trgovci to sicer lepo navado začeli poagoma opuščati. Spominjamo se, da se je tedaj zastopnik konzumentov v nekem člančiču skliceval na primer trgovin v Italiji, ki so bile od nekdaj primer vzgledne ustrežljivosti nasproti kupujočemu občinstvu. Toda vojne razmere povsod uveljavljajo časne novosti, ki se jim pač ni mogoče izogniti. Te dni je generalno ravnanje, ravnanje za prehrano, ki postuje pod okriljem ministrstva za poljedelstvo in gozdove v Rimu, izdalo v tem pogledu značilno objavo. Zaradi pogostih vprašanj o tem, ali je trgovec obvezan ali vsaj upravičen tudi racionirana živila dostavljati svojim odjemalcem, je ministrstvo vnovič opozorilo na svoj odlok z dne 28. februarja 1941, po katerem je prepovedano dostavljati katero koli racionirano živilo na dom. Med racioniranimi živili je vsjet, razume se, tudi kruh. Takšen ukrep je pač povsem v skladu s smislom racioniranja samim, ki gre za tem, naj se od nakupa izločijo konzumenti, ki jim kakšnega odmerjenega živila ni neobhodno treba. Kdor pa brez dovoljenega deleža ne more izhajati, naj to potrdi, na ta način, da se sam potrdi v prodajalno.

ŽOGE, VOJAKE

in vse druge igrače kupuje sv. Miklavž pri FOTO TOURISTU — LOJZU SMUČU LJUBLJANA, CESTA 3. MAJA

*** Ustanovitev črnogorskega gubernatorata.** »Uradni list« v Rimu objavlja Dučevski odlok, s katerim se ustanavlja poseben gubernatorat za črnogorsko ozemlje, zasedeno po italijanskih Oboroženih silah. Črnogorski gubernatorat ima na razpolago italijansko vojsko, kolikor je je po raznih garnizijah v Crni gori, ter je v političnih in upravnih zadevah podrejen zunanjemu ministrstvu, v vojaških pa Vrhovnemu poveljstvu. Sedež gubernatorata je na Cetinju.

*** Pred gradnjo avtomobilskih cest med Italijo in Švico.** Pristojna oblastva v Rimu se bavijo z načrtom, da se zgradi nova avtomobilska cesta med Italijo in Švico, ki bi bila velikega gospodarskega pomena za promet in turizem. Zlasti Aostska dol na bi s to cesto mnogo pridobila, kar se tiče njene gospodarskega prospeha. Cesta, ki bi se vzpenjala preko Col Ferreta, bi bila edina avtomobilska cesta, ki bi vse letne čase spajala dežele srednje Evrope s Sredozemljem. V celnem bi bila cesta 36 km dolga, od tega 16 km na italijanskem, 20 pa na švicarskem ozemlju. Po približnem računu bi gradnja na italijanski strani zahtevala 8 milijonov delovnih dni. Nova cesta bi spadala med najboljše, najudobnejše avtomobilske ceste, kar jih pozna planinski svet.

*** Pričetek pouka na gimnaziji v Kočevju.** S pristojnega mesta so nam sporočili, da se bo pričel pouk na kočevski realni gimnaziji v polnem obsegu v začetku januarja 1942. letu. Pri tem se je poudarilo, da se bo tudi skrajšana šolska leto vstelo kot redno in se torej ni bati izgube šolskega leta.

Zakaj ne greste tudi vi

na Revijo plesne glasbe?

Predprodaja Herzmansky v nedeljo 7. t. m.

*** Smučarski popusti na železnih cestih za časa božičnih počitnic.** V zimskih mesecih veljajo na italijanskih državnih železnih cestih od nekdaj znani popusti za smučarje, letos pa je doba tega popusta z ozirom na vojne razmere skrajšana na čas od 20. decembra do 10. januarja, kolikor trajajo šolske počitnice. Popusti, ki znaša 50 odstotkov na vozovnico, velja za okoliške gorske letovišče, ki so posebno privlačni za zimski sport.

*** Vatikanska akademija znanosti bo proslavila 300letnico Galilejeve smrti.** Že večer smo poročali o svečanosti otvoritvi 6. akademikega leta v papeški akademiji znanosti v Vatikanu. Med drugimi govorniki je nastopil tudi pater Gemelli, ki je sporočil, da bo akademija svečano praznovala tristoletnico Galilejeve smrti (8. janu-

arja 1642). Rektor lateranske univerze mons. Paschini je prevzel nauogo, da napiše obsežno razpravo o Galileju ter lik velikega astronoma postavi v pravino luč.

*** Velika talvina usnja in koz.** V Vigevanu ima industrijalet Giacomo Dall'Agio veliko tvornico čevljev. V eni začnjenj noči pa so se v tvornico vtihotapili neznanj tatovi ter odnesli za 10.000 lir koz, za prav toliko zgornjega usnja in za 5000 lir usnja za podplate. Na povratku so tatovi očitno spoznali, da so si naložili prevelik tovor, in so kakšnih pet kilometrov od tovarne odvrli vrečo, v kateri je bilo za 10.000 lir koz. Karabinerji so uvedli strogo preiskavo, da izlede storila in lastniki vrnejo še ostali plen.

*** Tednik »Domovina« se bo tako preuredil,** da bodo v njem imeli mnogo prjetnega štiva podeželjan in meštani. Trije romani, eden izmed njih mladinski, bodo držali napetost bralec od tedna do tedna. Gospodariji, mali in veliki, mladina, žensvo, ugankarji in vsi drugi bodo zadovoljni. Manjkalo tudi ne bo krajsih novel in zgodb. Novi naročnik, ki plača četrtletno naročnino od novega leta naprej (4.50 lire), bo dobival decembra »Domovino« zastoj. Uprava »Domovine« je: Puciničeva ulica 5, Ljubljana.

*** »Vojni invalidi.«** S številko od 1. decembra se zaključuje 21. letnik glasila vojnih invalidov. Uredništvo v uvodnem članku ugotavlja, da so se izreka »Tisk je vellesila« zavedali snovateli invalidskega glasila. Potem nadaljuje: Že 21 let nam služi »Vojni invalid« kot javna tribuna, v kateri smo naglašali in opisovali neštete svoje težnje, pravice in zahteve. Bili so časi, ko je bilo naše glasilo borbeno, ko smo morali več let vojni šele seznanjati javnost in odločujoče činitelje s svojimi pravicami, ker smo se borili za pravično in dobro invalidsko zakonodajo. Danes, ko zaključujemo 21 letnik, prav gotovo ni med nami člana, čitatelja lista, ki bi mogel reči, da nam lastno glasilo ni bilo potrebno. Vsi moramo delati na to, da si ohranimo svoje glasilo tudi v bodočnosti.

IZ LJUBLJANE

u— Novi grobovi. Za vedno je zapustil svoje državni cestni nadzornik v pokolu g. Anton Gaspari. Pokojni je že delj časa bolehal, vendar ni nihče pričakoval, da se bo tako nagle poslovil od nas. Ko je med svetovno vojno moral zapustiti svojo domaćijo na Krasu, se je naselil v Ljubljani, kjer je živel samo še za družino. Trem sinovom in hčerki je s pomočjo svoje družice ugledil pot v življenje. Na zadnji poti so draga pokojnika v terek popoldne v velikem številu spremlili prijatelji in znanci pokojnika in njegove družine. — V Novih Strašcih je umrl zdravnik dr. Alojzij Slechta. Maša zadušnica bo v sredo ob 8. v župni cerkvi v Trnovem. — V cvetu mladosti je preminil konservatorist g. Božo Weiss. Pogreb draga rajnega bo v sredo ob 15. iz kapele sv. Janeza na Zalah k Sv. Križu. Pokojnik blag spomin, žaljučim svojcem naše iskreno sožalje!

Danes, Veseli teater' ob 1/2 19.

u— Miklavžev sejem se je pričel. Kakor vsako leto so tudi letos sejmari postavili svoje stojnice na Kongresnem trgu. Vsakovrstne slakarje in druge dobre stvari so naložene po stojnicah, razne igrače, vsakovrstne jaslice itd. Zvečer je na Miklavževem sejmu že kar živahno. Vidno vlogu imajo korobači in šibe. Stara, neposana postava daje posetnikom sejma pravico, da smejo s korobačem pomagati komur koli že. Včasih zaradi tega ni vse prav; »napadeni« pokliče na pomoč svojega »zaščitnika« in potem... Med mladino pa se tudi neljubezni dogodki navadno s smehom poravnajo.

u— Ivje je pobelilo pokrajino. Letošnja jesen je prinesla že celo vrsto presenečenj. Že trikrat nas je presenetil sneg, spremljan z občutnim mrazom, in trikrat je odjuga stopila sneg in nam prinesla deževno vreme. Potem je bilo nekaj dni oblačno. Težki svinčeni oblaki so zagrinjali nebo in izgledalo je, kakor da ne bomo nikar več videli sonca. Toplomer je kazal več stopinj nad ničlo. Tako je bilo do 27. preteklega meseca, ko je živo srebro nenadno padlo. Minimalna temperatura je znašala +1,6 stopinje, maksimalna pa +4,2. Potem je mraz vztrajno prodiral v naše kraje. Brez snega in drugih vidnih znakov. Minimalna temperatura 28. novembra je znašala že —2,8, maksimalna pa še zmerom +4,8;

za njih poskušajo cenene izdaje, ki jih lahko, po čitanju vržeš tja, kamor odlagaš obrabljene ilustracije, ali pa tudi vrstiš v knjižnico; zakaj ne? Toda knjig za potrebo, na pr. strokovna dela, priročnike, enciklopedije, si človek, ki kaj da na svoje intelektualno življenje, ne izposoja iz javnih knjižnic. marveč jih ima doma na doseg roke, ker ne ve, kdaj mu pridejo prav. Taka knjižnica je torej v tvoji delavnici nujno potrebna, zlasti v kolikor obsega važna, osnovna dela in splošne priročnike. Zaradi nje človek ni še knjižljub, marveč umstveni delavec, ki ima pripravljene vse pripomočke, spadajoče v njegovo obrt.

B. Vsekakor spoznavam sam, da je od sile nerodno, če si moram take knige izposojati, tem bolj, ker niso vedno na razpolago; v tem pogledu skušam svojo skromno knjižnico nekoliko razširiti. Toda preko te potrebe ni ravno nujna lastna knjižnica!

A. Meniš, da mora lastna knjižnica obstajati samo iz potrebnih priročnikov in iz koristnih knjig? Tvoja vnema za čitanje mi kaže, da se izživljaš duhovno tudi izven okvira svoje stroke in da iščeš v raznih knjigah tega, kar iščem o njih vsi: novih spoznav, lepote, poglavljenih pogledov v življenje, v človeško dušo, v toštere možnosti življenja, v naravo, v družbo, v preteklost človeštva — skratka v ves tisti pisani svet, ki ga odpira s ključem literarnih stvaritev samo dobra knjiga. Ne morem si misliti, da bi se mogel človek s tako duševno dispozicijo zadovoljiti s čitvom iz javne knjižnice in da se ne bi pri njem prej ali slej oglasila potreba lastne knjižnice.

B. Mar se ti ne zdi, da bi lahko postala taka potreba nenasična in da bi ji ne mogel zadostiti, četudi bi še tolikaj kopičil knjige po svojih polih? Zdi se mi, da je javna knjižnica tako kakor javna kuhinja,

29. pa je živo srebro padlo na —4,4, (min.) in na —2,0 (maks.). 30. oktobra je že znašala minimalna temperatura —6,9 stopinj. 1. t. m. je kazal toplomer —8,8, večer pa —8,4. Podnevi pa se je živo srebro suhalo okrog ničle. Po oknih ljubljanskih hš so se naredile debele ledene rože, prav tako po tramvajih. Led je začel delati preglavice voznikom. Tramvaji z velikim ropotom brzijo po od mraza skrčenih trnicah. Večraj zjutraj se je Ljubljana prebujala v gosti megli in ivju. Brzojavne žice, kovinske ograje in drevje se je odelo v belo kristalasto oblačilo. Posebno lepi so bili parki. Zelene trate so bile vse pokrite z belo odejo.

u— Konec stavbne sezone. Mraz, ki je pritisnil zadnje dni, je onemogočil nadaljevanje stavbnih del v našem mestu. Na novih mesarskih in ribjih tržnicah so delo prekinili, prav tako na drugih stavbah. Tudi cestna dela so bila ustavljena. Vendar pa so bila v glavnem dovršena vsa cestna dela, razen na novi Šubičevi in Muzejski ulici.

u— Reklamacije zaradi decembrskih živilskih kart bo mestni preskrbovalni urad sprejemal od srede 3. decembra dalje, in sicer tako, da bodo prve tri dni prišli na vrsto izključno samo oni, ki zaradi netočnih ali nepopolnih naslovov sploh še niso dobili kart ali jih jim pa ni bilo mogoče izročiti, ker jih ni bilo doma. Zato bo mestni preskrbovalni urad sprejemal v sredo, četrtek in petek, 3., 4. in 5. decembra reklamacije izključno samo onih strank, ki sploh še niso dobile kart. One stranke pa, ki so dobile premalo kart ali pa so n. pr. namesto zelene dobile rdečo nakaznico, ali pa namesto rdeče rumeno kart, naj pridejo po karte oziroma jih zamenjati šele drugi teden, nikakor pa ne ta teden. To pa zato, da se prepreči naval, in tudi zaradi pravične razdelitve, da dobe najprej karte one družine, ki jih sploh še nimajo. One družine namreč, ki so karte sicer že dobile, a morda ne vseh ali ne vseh pravičnih, si bodo nekaj dni laže pomagale s kartami, kolikor jih že imajo, kot pa one, ki jih sploh še nimajo.

u— Mala plastika (keramika) Hinka Smrekarja. Med vojno muze ne molče, ampak živahno delujejo in prinašajo novosti in presenečenja. Pri Obersnelu na Gosposvetski cesti razstavljajo naši nestorji impresionisti. Smrekar pa prinaša (a ne v posebni razstavi) malo plastiko. Motivi so živi, pisani, pestra je tudi obdelava. Očitna je Smrekarjeva individualna nota. Nima namena, da bi postal velik kipar in nevaren konkurent, a pičilo ga je tako slučajno. So pa sama izvrhna dela, ni razmnožkov. Cene so vzlic temu razmeroma zmerne.

u— Miklavžev večer priredi Vincencjeva konferenca v župniji Marijinega znanenja za podpiranje strokovov 5. decembra 1941-XX, točno ob 16. v franciškanski dvorani. Spored: Angelov nagovor Miklavž se pripravljva... Lucifer se tudi pripravljva... Miklavžev prihod na zemljo in obdaritev otrok. Ves dohodek je namenjen za božičnico ubožnih družin. Starši, ki žele obdarovati svoje otroke po Miklavžu, naj oddajo zavitke v pisarni »Pax et bonum«, v franciškanski pasaji, kjer je tudi predprodaja vstopnic. Vsa pojasnila daje pisarna »Pax et bonum«.

u— Ogenj v pivovarni Union. V poneklek malo pred pol 10. zvečer je nastal ogenj v podstrešju nekega poslopja pivovarne Union. Domači gasilci so takoj pričeli z gašenjem in požar omejili. Ob tej priliki so se pokazale koristne posledice tečajev, ki so se v teku leta vršili za namenece velikih obratov in tovarn, da se usposobijo za pomoč pri večjih požarih in drugih nezgodah. Na kraj požara so pribrižli z avtomobilom poklicni gasilci, pa tudi prostovoljno gasilsko društvo je poslalo svoje člane, ki pa so se vrnili domov, ne da bi jim bilo treba stopiti v akcijo. Poklicni gasilci so razdrli zidove in odstranili možnost razširjenja ognja, ki je nastal zaradi slabega dimnika. Nekaj tisočakov škoda bo pokrila zavarovalnica.

u— Za kakol prašičev v sili je treba po predpisih, objavljenih v »Službenem listu« 15. oktobra t. l., Prevodu predložiti veterinarsko potrdilo. Ta veterinarska potrdila bodo po pregledu prašičev izdajali veterinarji mestnega tržno-veterinarskega urada v Mahrovih hiši, kamor se je treba obrniti med uradnimi urami ob delavnikih od 8. do 14. ob nedeljah in praznikih pa od 9. do 13. ure.

u— Vse lastn'ke krav v Ljubljani opozarja mestni gospodarski oddelek, naj se takoj zglaste v uradu soba št. 35 v Beethovnovi ulici št. 7, kjer bodo dobili tiskovine za prošnjo, da prosijo Prevod za dovoljenje dobavljanja mleka še nadalje neposredno strankam. Šele po vložitvi te prošnje bodo v mestnem gospodarskem uradu dobili časne dovolilnice za nadaljnje dostavljanje mleka direktno strankam. Hkra-

ti opozarjamo ljubljanske kmetovalce na že objavljene ukrepe Visokega Komisariata, s katerimi so odredjene za gospodarsko leto 1941/42 državne nagrade za zemljišča, ki so bila jeseni posejana z ozimno pšenico, ržjo ali soržico in sicer v znesku 200 L za hektar.

u— Promocija. Večraj je promoviral na univerzi v Ljubljani za doktorja prava g. Goleš Ludovik iz Maribora. Cestitamo!

u— Diplomirani so bili na pravni fakulteti univerze v Ljubljani gg.: I. Bračič, Emil Soklič iz Ljubljane in Peter Desnica iz Obrova v Dalmaciji. Cestitamo!

u— Dobavo raznovrstnega lesa je razpisal mestni tehnični oddelek, ker ga potrebuje za razne potrebe ter računa na stroške do 35.000 L. Prva pismena licitacija bo 19. decembra ob 11. uri.

u— Nesreče. Med vožnjo je hotel na Mestnem trgu skočiti na tramvaj 56letni nezaposleni kovaški pomočnik Anton Hren iz Ljubljane. Ni se mogel več zavihteti na stopnico, padel je na tla in se precej potolkel na glavi. S koleza je padel in si zlomil levo nogo 50letni posestnik Janez Ravnik iz Velikega Mlačeva. 10letna hči krojaškega mojstra Elizabeta Križajeva iz Ljubljane je padla s stoja in si zlomila desnico. Z nožem je ranjen na hrbtu 44letni delavec Anton Križnik iz Rakeka. Ponesrečenci so zdravijo v ljubljanski bolnišnici.

u— Gledališko občinstvo opozarjamo, naj si nabavi za Miklavževe predstave, mladinsko predstavo v Operi in uprizoritev »Prodane neveste« vstopnice v predprodaji ter se na ta način izogne nvalu pri blagajni pred predstavami. Gledališka blagajna je odprta vsak dan od 10.30 do 12.30 in od 15. do 17. ure.

u— Darujte mladini za Miklavža knjižke! Dobra knjiga je najljubše in najcenejše darilo. Veliko izbri slikanic in pripovednih knjig dobite v zalogi knjižarne Tiskovne zadruge v Ljubljani, Šelenburgova ul. 3. Poleg knjig se dobe v knjižarni tudi vse šolske potrebščine.

u— Našel sem manjši znesek v bližini trgovine Zdravici na Starem trgu. Lastnik (najbrž dijak) naj se zglasti pri I. Kisovcu, Privoz št. 6.

Iz Novega mesta

n— Novomeška nedelja. Zadnje dni novembra je pritisnil po vsem Dolenjskem prav občuten mraz in tudi v dojenjski metropoli je padlo živo srebro pod ničlo. V soboto je bilo nebo še pregrnjeno z gosto sivino. Že v jutranjih urah je pričel briti mrzel severovzhodnik, ki je prinesel s seboj nov val mraza. V noči na nedeljo se je ozračje zjasnilo in zjutraj je bilo živo srebro 6 stopinj pod ničlo. Šele proti poldnevju je mraz nekoliko popustil, zvečer pa se je ozračje ponovno ohladilo. Dopolodne je bil v Novem mestu prav živahen vrvež in tudi mraz ni oviral okoličanov, da ne bi v velikem številu prišli v mesto. V občinski posvetovalnici je bil popoldne zelo dobro obiskan ustanovni občni zbor društva »Mali gospodar«, katerega so se razven Novomeščanov udeležili tudi rejci malih živali iz ostalih krajev novomeškega okraja in ki je ves potekel v živahnem zanimanju za zboljšano rejo malih živali. Kino in kavarne so bile dobro obiskane, marsikdo pa se tudi ni ustrašil mraza in se je podal v lepo okolico. Prav posebno so bile obiskane priljubljene izletniške točke v Črmošnjicah, Gotni vasi, Smihelu in Bršljini. Zaradi mraza zvečer ni bilo promenačnega koncerta vojaške godbe. Že zgodaj zvečer so bile mestne ulice prazne.

n— Himen. V nedeljo sta se poročila v smišelski cerkvi vodja novomeške glasbene šole in dirigent g. Engelbert Sörgo in gđc. Daria Naumanova iz znane jeseniške družine. Neumornemu vodji novomeške glasbenega življenja in njegovi družici želimo obilo sreče na skupni življenjski poti!

n— Živilske nakaznice. Ta mesec ne bo prebivalstvo prejelo svojih živilskih nakaznic pri posameznih trgovcih, marveč jih bodo občinski organi dostavili prebivalstvu na dom. Zato se opozarja vse prebivalstvo, da pripravi doma glave živilskih nakaznic za mesec november. Tisti, ki so glave nakaznic oddali trgovcem, naj jih nemudoma dvignejo, da ne bo nepotrebnih reklamacij.

Iz Ribnice

r— Miklavžev večer priredi Narodno gledališče iz Ljubljane v Ribnici 5. t. m. ob 3. popoldne. Spored: Parkljev koš, igra v 1. dejanju. Cloban, recitira Kraljeva, Miklavžev prihod z bogatim spremstvom; obdaritev otrok. Darila se sprejemajo od 11. do 12. ure dopolne in od 13. do 15. popoldne v bivšem sokolskem domu.

obilne izbire v javnem lokalu? Hočem reči: mar ni zasebna knjižnica ljubitelju čtiva lepša, pripravejša, priročajša in koristnejša od javne knjižnice? Biti lastnik knjižnice je posest, ki je ni treba nikomur opravičevati: že sama po sebi vsiljuje drugemu respect, če je namreč sploh zmogel spoštovati stvari, ki so za človeka značilnejše od naslovov, obleke in podobnega, s čimer se ljudje ponašajo drug pred drugim.

B. Menim, da imaš v glavnem prav; večkrat sem že sam mislil, koliko bolj tekne človeka duševna hrana, če jo zajema iz čiste, svoje posode, kakor pa iz posode, ki je šla skozi nešteto rok, izmed katerih so mnoge nespoštljive čitateljske roke zapustile v nji svoje madeže in — kar je še najslabše — kjer te tolikokrat motijo pri branju tuja podčrtavanja in tuje, prenekratkrat neslane obrobne opombe. Zares bi človek moral skrbeti, da bi imel na dosegu rok svojo knjižnico s samimi izbranimi knjigami. Čim več čitam, tem bolj se mi potrjuje Schopenhauerjeva misel, da je človeško življenje kratko in ne kaže, da bi zapravljah čas s čitanjem slabih knjig, ko še dobrih ne moremo prebrati. Treba se je naučiti čitati, kajti čitati je umetnost zase, in če jo človek vsaj nekoliko obvlada, tedaj se večkrat vrača k istim knjigam, ker ve, da enkratne branje zajema samo površno globljega dela in da je s knjigami kakor z dobrimi operami: čim večkrat jih slisimo, več odkrivamo v njih. Večkrat sem že mislil, da manjše število lastnih knjig, h katerim se vračam vedno znova, izvršuje primerno večje in važnejše poslanstvo v našem osebnem življenju, kakor pa skladovnice knjig, ki si jih prinašamo iz javnih knjižnic in po katerih listamo s površno naglico in ne glede na našo trenutno razpoloženost.

Iz Trsta

Zasedanje posebnega sodišča za zaščito države v Trstu. V Trst je prispelo posebno sodišče za zaščito države v zvezi s procesom, ki se bo te dni vršil proti skupini obtožencev zaradi protinaročnega in konspirativnega delovanja. Med njimi so nekateri obtoženi, da so bili v službi tujih držav. Sodišče bo predsedoval Eksc. Antonino Tringali Casanova, član vrhovnega sodišča. Proces bo trajal nekaj dni.

Zdravstveni pregled postranske oseboja po gospodinjstvih. Listi ponovno opozarjajo da morajo na podlagi zakona z dne 22. junija 1939 vse osebe, ki so zaposlene pri pomožnih in postranskih delih v gospodinjstvu, imeti posebno zdravstveno izkaznico. Vse one osebe, ki takšne izkaznice n'majo, naj se brez odlašanja zglaste v uradu za higieno in zdravje, da stvar uredi.

Tržaško zdravniško društvo obnavlja svoje delo. Kulturni krožek Fašističnega sindikata zdravnikov, ki je zaradi izrednih razmer za leto dni prekinil svoje delo, je za novo poslovno dobo pripravil živahen program. Vsta zasedanje so bo začela v petek 5. decembra, ko bo ob 19. prof. Gino Frontali, direktor otroške klinike in šef medicinske klinike padovanske univerze, predaval o problemu acetomije otroka.

Kup nezgod. V bolnico Kraljeve Helene so prpeljali 11-letnega Darja Travnja, stanujočega v Lorenzettijevi ulici 64, ki je na stopnicah osnovne šole na Istrski cesti tako nesrečno padel, da si je zlomil desno nogo. Karel Gerbec, 22-letni kovinski delavec, se je pri delu ranil na levi roki. Josipina Lesjak, 63-letna zasebnica iz ulice Crosala 14, je padla in se nerodno ranila na levem kolenu. Vsi poškodovanci se zdravijo v bolnici Kraljeve Helene.

Z Gorenjskega

Ob umeščenju novega koroskega gauditorja dr. Rainerja je objavil celovski dnevnik v nedeljski številki daljši pregled doosedanega političnega, gospodarskega in kulturnega dela na Koroskem, odkar je bila Avstrija priključena Nemčiji. V zaključnem odstavku se bavi člankar z letošnjimi dogodki in aprilu, ko so Koroski spet stali v orožem v roki na straži in to pod varstvom nemške vojske sile. Koroska je pridobila Mežiško dolino, v nemško upravo pa je prešlo tudi Gorenjsko, o čigar prebivalstvu pravi člankar, da je s Korosci od nekdaj v krvnem sorodstvu. Da postanejo Gorenjci spet Nemci, pravi člankar, »je novo naročilo voditelja Adolfa Hitlerja. To nalogo je prevzel že doosedanji gauditeur Kutschera kot šef civilne uprave skupno z izbranimi možmi Koroske ljudske zveze in s koroskimi vzgojitelji. Minila bodo morda leta in desetletja, pravi člankar, preden bo ta cilj dosežen in da bo gorenjsko prebivalstvo ne samo vnanje, temveč tudi po svojem mišljenju in čustvovanju nemško. Toda nekoč bo prišla ura, končuje člankar, ko bo Koroska lahko stopila pred nemški narod, ponosna, da je izpolnila svojo nalogo.

Nedopustni stiki. Celovski dnevnik poroča o petih žensk, ki so se hudo pregrešile zoper narodno čustvovanje, ker so dalje časa vzdrževale stike z vojnimi ujetniki. 25. novembra so se morale zagovarjati pred posebnim sodiščem v Celovcu. Obtoženke so bile 22letna Alojzija Wank z Visoke Ostrovice, 40letna Marta Hofgartner iz Kleblacha, mati štirih otrok v starosti od 9 do 20 let, 29letna Justina Motschnigg, 27letna Terezija Woschitz in 28letna Ana Edlachner, vse z deželnege posestva Neudenstein v velikovškem okraju. Obsojene so bile na ječo od 18 mesecev do dveh let.

Za Poljake je vzeti oblačilne nakaznice. V neki papirnici na Koroskem zaposleni 28-letni Jožef Rauter z Zgornje Bele pri Beljaku je vzeti v tovarni 10.000 odrezkov oblačilnih nakaznic, ki so bile že porabljene in bi jih bila morala oblačilnica predati. Odrezke je prodal Poljaku Aleksandru Wojcziku, ki jih je s pomočjo drugih Poljakov razpečal dalje. Rauter in Wojcik sta zato prišla pred posebno sodišče v Celovcu, kjer sta bila obtožena zločina zoper odredbe o vojnem gospodarstvu in sta bila obsojena Rauter na 8, Wojczik pa na 6 let ječe.

Iz Spodnje štajerske

Nobenih voženj za dopuste o božičnih praznikih. Vo no važne naloge nemške države železnice tudi v letošnjih božičnih praznikih ne dopuščajo kakih izjem, da bi se ljudje vozili za zabavo na dopust ali na izlete. Preskrba vojske in prevažanje vojakov, pravi uradna objava, sta važnejši kakor ugoditev zasebnim željam. Kdor hoče potovati, naj tega ne stori o božičnih praznikih, marveč v kakem drugem času, ko železnice ne bodo tako obremenjene. Državni in delovni minister je razglasil, naj se uslužbenci različnih obratov ne vozijo na dopust ali k družinam ravno o božičnih praznikih. Izjema velja samo tedaj, ako je državna železnica v stanju, da sestavi posebne vlake za delavce in namenece, ki se hočejo peljati za božič domov. V vseh ostalih primerih pa naj se vožnje na dopust ne izvršijo v času od 20. decembra 1941 do 4. januarja 1942. Listi pravijo, da je taka žrtev le malenkostna z žrtvovanjem nemških vojakov. Na milijone jih je, ki daleč od svojcev izpolnjujejo svojo težko nalogo. Dolžnost domovine je, pravijo listi, da omogoča v teh dneh državnih železnic zgolj prevažanje tistega, kar je važno za vojno in za življenje ter za dopuste vojakov, ki po mesecih ostrih bojev lahko preživijo le nekaj dni v domovini.

O shranjevanju in nadzorovanju krompirja, ki je zlasti v letošnji zimi silno važen činitelj v prehrani Nemčije, prinašajo listi od prilike do prilike navodila in opozorila. Zlasti opozarjajo, da je treba redno pregledovati in prebirati zalogo krompirja, kajti če je klet še tako dobra, vendar lahko začne gniti ta ali oni krompir, naker se gnitje naglo širi. V razdobjih po 3 do 4 tedne, je treba redno prebirati krompir, s čimer se gnitje prepreči in je izguba malenkostna. Listi naglašajo: To je tembolj potrebno, če se zavedamo, da pomeni elekarna izguba krompirja omejitve krme za živino in da je torej izguba krompirja obenem izguba mesa in maslobo.

Va varstvo zdravja bodočih rodov velja v vsej Nemčiji od 1. decembra dalje naredba, o kateri smo že poročali: vsi naročenci morajo pred poroko ali najpompejše na dan poroke predložiti uradniku, ki jih poroči, spričevalo zdravstvenega urada. Tisti, ki so bili oklicani še pred 1. decembrom, niso obvezani k spričevalu. Za ženske v vojaški službi veljajo nekatere olajšave.

Bernardino Molinari z orkestrom Augusteo iz Rima, Riccardo Zandonai, F. M. Napolitano, Carlo Zocchi, Paul Schmitz z majhnim orkestrom »Gewandhaus« iz Lipskega, Edwin Fischer, Walter Gieseking, pevki Mafalda Favero in Elba Stignani in dr. Program navaja tudi 10 komornih koncertov. Izvajal se bo med drugim ciklus vseh Beethovnovih sonat za violino in klavir z izvajalci: Maurizio Porrin in Giovanni Dagarotti, trio Santoliquido—Polliccia—Amfiteatrov, trio De Rosa—Zanetovich—Lame; duo Mota—Willy Honsler. Simfonični koncerti se bodo vršili v dvorani konservatorija komorni pa v dvorani »Compagnie degli Illustri. (Agit)

Iz zapiskov knjižoljuba

Pogovor na ulici.

A. Kakor vidim, si se v javni knjižnici obilno preskrbel s knjigami. Vsehi me da se ob dolgih jesenskih večerih posvečaš čitanju: če so knige dobre, si ne moreš boljšie in z večjim pridom krajšati časa. Ali nimaš svoje knjižnice?

B. Imam na polici nekaj knjig, vendar se mi zde odvčel, da bi si sam nabavljali knjige, ko si jih lahko mnogo ceneje izposodim v javni knjižnici. Tako imam večno, kadar si zaželim, kaj novega, tem bolj, ker sem že po naravi prijatelj spremembe.

A. Prav za prav smo vsi, ki čislamo knjige, prijatelji takih sprememb, vendar ne za vsako ceno. Do neke mere nam je javna ali študijska knjižnica vedno potrebna,

SPORT

Sport ni več zabava, temveč... ... resna stremjenja, da mladina krepiti telo in plemeniti duha

Nedavno je imel državni vodja za telesno vzgojo in sport na Hrvaškem Miro Zebić v sporu o »Ustnem časopisu« predavanje o sportu, v katerem je razen splošnih misli o sportu razvil splošni načrt, kako bo nova hrvaška država podpirala sport v stremjenju, da bo njena mladina krepila telesa in oplemenitila duha. Vrhovni vodja hrvaškega sporta je med drugim poudaril naslednje glavne misli:

»Življenje je velika borba, borba posameznikov in preko teh posameznikov tudi borba celih narodov. Stari narodi so dobro spoznali, da ima lahko samo tisti narod, ki je telesno zdrav, dovolj življenjske sile in vse pogoje za borbo in obstoj. Zdrava duša v zdravem telesu, to je bilo njihovo modro geslo in zato so se takrat po najboljših močeh podpirali telesni razvoj svojega človeka, kar nam še danes jasno kažejo spomeniki iz tistih dob, še bolj pa takratna književnost.

V srednjem veku in pozneje so skušali z raznimi sportnimi igrami vlijati človeku čim več viteškega duha. V novi dobi, v sodanem modernem stoletju, v času veleobiti in večinosti, ko je toliko ljudi n. z. nih, da večji del dneva preživijo med štirimi zidovi, je postal sport potreba vsakega človeka, ki hoče obdržati telo in duha krepak in svež. Sport se v sodanji časih ni samo ohranil vsaj takšen kakor je bil, temveč se je močnejše razmahnil, tako da spada med glavne pridobitve našega stoletja.

Miro Zebić je v nadaljnjih izjavah omenil velike zasluge stvariteljev nove dobe in novega reda v Evropi za sportni razvoj svojih narodov in naglasil, da bo hrvaški sport odsej, ko je prešlo vodstvo države v nove roke, sledil zgledu velikih prijateljev in zaveznikov. Po poglavitnih smernicah sport v bodoče ne sme biti zabava in razvedrilo za izbrane skupine bogatašev, temveč mora biti last vsoga hr-

vatskega naroda. Vsem, tudi najsiromašnejšim, mora biti dana možnost, da v sportu preživijo vse veseli življenja in mladosti. »Toni, kajak, hokej, drsanje, vse, kar je dozdaj bilo bolj ali manj pridržano samo majhnemu krogu izbrancev, mora postati sedaj pristopno tudi mladini tovarniških delavcev in malih obrtnikov. Sport v bodoče ne bo več zabava, temveč resno stremjenje, da hrvaška mladina okrepi svoje telo, oplemeni svoj duh in bo potem prežeta ustaških vzorov, požrtvovalna in pripravljena za največje žrtve v življenju.

Hrvaška državna vlada bo zgradila sportne arene, bazene, planinske koče in storišča, da se bo ustaška mladina lahko večala in pripravljala za tekmovalstvo. Vlada bo izdala podobne zakonske odredbe, da se bosta lahko pravilno razvijala sport in telesna vzgoja. Temelji za te spremembe bodo položeni že v ljudske šole in razširjeni primerno na vsi mladino tja do vseučilišne. Največjo pozornost bo nova Hrvaška posvetila telesni vzgoji in sportu delavcev in uradnikov, ki bodo po svojem delu v uradih in tovarnah imeli možnost, da se bodo čim bližje svojih uradov in tovarnih lahko posvečali krepitvi telesa.

Vrhovni sportni vodja Hrvaške je zaključil svoja izvajanja z omembo, da je prejel od poglavitnih naročilo, da mora v sportu vzgajati sedanja in bodoča pokolenja zdrave hrvaške mladine, ki bodo vredni svojih pradedov. »Hrvaški sportnik mora biti« — tako je zaključil svoj govor — »duševno in telesno pripravljen za naloge, ki ga čakajo v bodočnosti. Hrvaški sportnik mora biti predvsem dober Hrvat ustaš, dober tovariš, dober prijatelj ali mož ali sin in mora biti najboljši graditelj in najhrabrejši branitelj nezavisne države Hrvaške.

To so glavna načela, po katerih se bo preusmerjalo sportno življenje pri Hrvatih!

Čitamo marsikaj...

N. pr. o sportnem življenju v Litiji

Znani kranjski list »Karawanken-Bote« objavlja v eni zadnjih števil zanimiv dopis iz Litije, v katerem čitamo po dolgem molku tudi nekaj o litijskih sportnikih. Pisec ve poročati naslednje:

Pred kratkim je krajevna skupina KVB v Litiji dobila nalog, naj prevzame tudi gojitev sporta. Krajevni skupinski vodja je izvršitev tega dela poveril Ronaldu Edelmanu. Kmalu nato se je lahko v Litiji nogoletno moštvo že predstavilo javnosti. V nadaljnjem piše litijski poročalec dobesedno: »Dve igri za vajo sta ljudem dali zopet zagon in preteklo nedeljo se je v Domschale vršila prva zunanja igra proti precej močnemu moštvu Ortsgroupe - Domschale. Domschale, ki je bil šele osem dni prej z zmago v turnirju prilobil pokal, se je moral ukloniti lepi skladni igri Litijčanov, ki so zmagali 9 : 3 goli. V Litiji odigrana revanšna igra je Litijčanom prinesla po hudem boju novo zmago. Gostje iz Domschale so se morali udati s 6 : 4 goli. O božici se bodo v tekmi za pokal merila najmočnejša moštva Ortsguppen Krainburg, Domschale in Litai. V zvezi s postavitvijo nogometnega moštva bo v kratkem postavljeno tudi moštvo lahkinih atletikov.

Hrvaški amaterski boksaarji, ki so pretekli teden opravili dva nastopa s Slovaki, prvega neodločeno, drugega pa s porazom, so preteklo soboto nastopili še na Dunaju. Tudi dunajski amaterski boksaarji so bili premočnejši za mlado hrvaško reprezentanco in zmagali s 11 : 5 točkam. Dve zmagi sta Hrvatim prinesla zastopnika iz peresne in lahke teže, njihov Hladny pa se je v polteški teži tudi držal tako dobro, da je dvojbo s Kollerjem ostal neodločen in so tako Hrvati je nabrali svojih pet točk.

V zvezi s prekinitvijo prvenstvene tekme med Gradjanskim in Concordijo, o kateri smo že pisali na tem mestu, je bil igralec Concordije Muradori, ki je incident povzročil, kaznovan najbolj strogo, in sicer s 6-mesečno prepovedjo igranja, drugi pa so nekoliko ceneje odnesli kožo. Preostalih 31 minut one tekme bo še odigranih pri prvi priložnosti, tako da vse kaže, da bo Concordija iz te tekme dobila zelo hudo lekcijsko in je precej verjetno, da je z njo zaigrala tudi vse račune na prvenstveni naslov.

Gradjanski, njen veliki nasprotnik, pa se med tem bavi z velikimi načrti za dobre

tekme doma in še za lepše izven doma. Dne 14. t. m. pojdejo »purgir« gostovat v Budimpešto proti Ferencvarosu, teden dni pozneje pa bodo te madžarske profesionalne imeli kot goste na svojem igrišču v Zagrebu. Za božič in novo leto čaka vodilno hrvaško enajstorko — tudi o tem smo utegnili že nekaj zapisati — zelo lepo potovanje in prijetno gostovanje v dveh ali treh italijanskih mestih, menia v Trstu, Milano in Turinu.

Tri zmage prvi dan

je dosegla Italija v tenisu proti Danski

V Kodanju se je konec tedna ustavila teniška reprezentanca Italije, ki se vrača z gostovanja na Švedskem. Prvi dan srečanja z Dansko je vrgel Italijanom tri neoporečne zmage, in sicer po naslednjih srečanjih: Bossi—lb Gerdes 6:3, 6:3, Cuccelli—Helge Plougranan 6:4, 6:4, Romanoni—Bossi: 1b Gerdes—Gennig 5:3, 15:13, 7:5.

Po prvem dnevu vodi torej Italija s 3:0.

Radio Ljubljana

SREDA, 3. DECEMBRA 1941/XX.

Ob 7.30: Poročila v slovenščini, 7.45: Lahka glasba, ob 8. napoved časa, 8.15: Poročila v italijansh, 12.15: Koncert kvarteta Lumbur, 12.35: Koncert pianistov Seifer-Demšar, 13: Napoved časa — poročila v italijansh, 13.15: Poročila glav-

Krznno

Dvratniki, mufi in boe — prosto prodaja

L. Rot
LJUBLJANA,
Mestni trg 5. 4883

Novi nastavi
Franciskanska ul. 8

INSERIRAJ
V „JUTRU“!

DOTA IN SRCE

Roman

»S tem hočete reči, da ste ga izzvali na dvoboj?«
»Na žalost, gospa! Nič drugega ni kazalo. Vidite, gospod de Canaples...«

»Kdo?« Njen glas je bil mahoma rezek kakor strel iz pištole.

»Gospod de Canaples.«

»Torej njega ste ubili!«

Po njenem glasu in po tesnobi, ki se ji je pokazala na obrazu, je bilo lahko spoznati, da prisaja mojemu odgovoru največjo važnost; to je potrdil tudi zamolkel jek, ki je ušel njeni tovariški.

»Kakor sem rekel, gospa, morebiti ni mrtev; verjetno je celo, da vobče ne bo umrl. Sicer pa, ko me že vprašujete — da, moj nasprotnik je bil gospod de Canaples... Evgen de Canaples.«

Obraz ji je pobledeel kakor prt. Zvrnila je glavo vznak, kakor bi ji bili živci nenadoma omagali, in njena plavalosa spremljevalka je planila v jok.

Da po pravici povem, prizor je bil vse prej kot vesel. K sreči ni trajal dolgo. Mlada ženska je premagala trenutno slabost, zgrabila za vrstico in z močjo potegnila zanj. Kočija se je ustavila.

»Sestopite, gospod,« je siknila. »spravite se mi izpred oči! Kako mi je žal, da vas nisem prepustila maščevanju množice!«

Tega sicer nisem zaslužil, vendar sem stopil iz voza.

»Žal mi je, gospa, da niste storili, kakor vam duša pravi,« sem odgovoril. »Z Bogom!«

Kočija je oddrdala, jaz pa sem ostal na vogalu ulice St. Honoré in ulice Des Bons Enfants, v potrtosti, ki si jo težko zamislil, kdor je ni sam preživel. Dama v kočiji mi je bila rešila življenje in za to sem ji bil hvaležnejši, nego je bilo življenje vredno. Iz same hvalečnosti sem se kesal zaradi bolečine, ki sem ji jo bil očitno povzročil, in žal mi je bilo, da sem ji moral prav jaz zagreniti srce.

Vsekako pa mi kesanje in obžalovanje nista predolgo vznemirjalo duha. Hudimana! Ko bi bil človek kesanja in obžalovanja, bi bil moral porabiti ves obstanek svojega življenja v to, da bi si očitil grehe preteklosti. Toda bogovi, ki so me bili ustvarili za gorje, so me bili tudi obdarili s močnim srcem, ki zna kljubovati nemili sreči; podarili so mi bili oklep nebriznosti, v katerega so zamažali udarci kesanja, obžalovanja in celo vesti.

Tako se je zgodilo, da sem se na tistem zameškal ob misli na otroče pomisleke, ki so mi bili trenutno legli na srce, in čuteč, da bo premočna obleka zmrazila na meni, če se ne premaknem, nameril korake proti Palais Royalu.

Cez deset minut sem stal pred možem, čigar ime je pomenilo Francozom vrhunec strahu in sovraštva.

»Glejte si ga!« je vzkliknil Mazarin, ko sem stopil v njegov kabinet. »Pa ne da bi bili oblečeni preplavalji Seino?«

»Ne, prevzvišenost. Res pa je, da še ni uro tega, kar sem vam služil v najhujšem dežju.«

Nasmehnil se je s tistira svojim značilnim nasme-

hom, ki je delal njegov obraz skoraj še bolj zoprno ko grd. Bil je nasmeš samih ustnic, ki se ga oči niso udeleževale.

»Da,« je rekel počasi, »slišal sem o vaših junastvih.«

»Slišali ste?« sem zajeceljal, osupel nad veliko oblastjo tega človeka.

»Da, vse mi je znano. Pogumen mož ste, gospod de Luynes.«

»Oh, prevzvišenost,« sem se pobranil, »siromaki so zmerom pogumni. Izgubiti ne morejo drugega kakor življenje, to pa ni tako sladko, da bi jim bilo kdo ve koliko do njega. A naloga, ki ste mi jo dali, je vsekako rešena, vaša svetlost. Drevisnjega dvoboja pri St. Germainu ne bo.«

»Ne? Ali, ali Nisem tako zaupljiv. Pogumen mož ste, gospod de Luynes, toda manjka vam velika odlika, ki je od hrabrosti ni moči ločiti in ki ji pravijo molčevnost. Kaj vam je bilo treba, da ste zbranim plemičem glasno raztrobili, zakaj vam je bil Canaples na poti? Tako ste nakopali Andreju doberšen tucat sovražnikov, medtem ko je imel prej samo enega.«

»Kolikor jih je, jih vzamem nase.«
»To so lepe besede, gospod de Luynes, a koliko ljudi boste morali ubiti, da jih opravičite? Pha? In kaj, če naletite lepega dne na tistega, ki bo vzlic vaših tolikanj hvaljenj mečevalski spretnosti dokazal, da vam je kos? Kaj bo potem s tem bedakom... z mojim nečakom, sem hotel reči? A?«

Spet me je obsajal s svojim grdim nasmehom.

»Andrej se zdaj odpravlja na pot. Predem mine ura, bo v največji tajnosti zapustil Pariz. Name-

njen je v... a saj ni treba vedeti, kam pojde. To drži, da je zaradi vaše neprikladne zgovornosti prisiljen zapustiti dvor. Ko bi se bili ugriznili v jezik, noroglavce... a zdaj je prepozno, kar ste izgubezdali, ste izgubezdali, in vaša neumna beseda je pokvarila vse, kar je bilo tako dobro storjeno. Boga zahvalite, da smete zapustiti Palais Royal in iti, kamor vas je volja, namesto da bi vas poslal v Bastiljo ali Vincennes. Prizanesljiv sem, gospod de Luynes... takisto prizanesljiv, kakor ste vi pogumni, in bolj prizanesljiv, nego ste pametni. Se tole v svarilo, gospod de Luynes: naj mi nikoli ne pride do ušes, da ste v družbi mojega nečaka, ako vam je mar, da se ne skesam svoje prizanesljivosti in vas ne dam obesiti. Zdaj pa z Bogom!«

Okamenel sem. Torej me je res odslavljal? Čeprav ni bilo izrecno govora o tem, sem bil po svojem dopoldanskem razgovoru z njim prepričan, da bom, ako se mi posreči rešiti Andreja, znova sprejet v telesno stražo in bom tako spet dobil sredstva za obstanek. Namesto tega pa je bilo ostalo pri starem. Odpušal me je z zatrdilom, da je prizanesljiv. Bogue, tudi ko bi me bil dal obesiti, bi bil menda prepričan, da je to dokaz njegove prizanesljivosti!

Ključboval je mojemu osuplemu pogledu, kakor bi me vpraševal, zakaj stojim in se ne ganem. Ker je najbrže uganil, kaj mi roji po glavi, je ponesel srebrno piščalko k ustnicam in rahlo zapiskal nanjo.

»Bernouin,« je rekel sobarju, ki je vstopil na ta klic, »spremite gospoda de Luynes.«

Ključboval je mojemu osuplemu pogledu, kakor bi me vpraševal, zakaj stojim in se ne ganem. Ker je najbrže uganil, kaj mi roji po glavi, je ponesel srebrno piščalko k ustnicam in rahlo zapiskal nanjo.

»Bernouin,« je rekel sobarju, ki je vstopil na ta klic, »spremite gospoda de Luynes.«

Ključboval je mojemu osuplemu pogledu, kakor bi me vpraševal, zakaj stojim in se ne ganem. Ker je najbrže uganil, kaj mi roji po glavi, je ponesel srebrno piščalko k ustnicam in rahlo zapiskal nanjo.

Mali oglasi

Službo dobi

Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za sifro I. 3.—.

Služkinjo

sprejem takoj za vsa hišna dela. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 19885-1

Boljšje dekle

zanesti, vajeno malo kuharico, pospravljajočo in drugih hišnih del, sprejem v dobro hišo. Ponudbe z navedbo starosti in sposobnosti na ogl. odd. Jutra pod »Dobra služba v Grosupljah«. 19880-1

Klavirč Silvan

naj se zgleda pri Bratje Tuma d. z o. z., Ljubljana. 19885-1

Servirko

(natakarico), dobro moč, takoj sprejem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vestnas«. 19869-1

Postrežnico

takoj sprejem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 19868-1

Sobarico

(služkinjo), v starosti 30 do 35 let, ki nekaj razume tudi kuharstva, sprejem. Puharjeva 14-I. Predstaviti popoldne od pol 5. do pol 4. ure. 19867-1

Postrežnico

mlajšo, večjo nekaj kuharstva, izjem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 19859-1

Službe isče

Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za sifro I. 3.—.

Brivski pomočnik

provoznik, večjo službo v boljšem salonu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prvo vrstene«. 19861-2

Pouk

Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za sifro I. 2.—.

Klavirsko

harmoniko in klavir poučevanje gospe po hitri in uspešni metodi. Obenem pouk teorije. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 19592-4

Vajenci (-ke)

Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za sifro I. 3.—.

Frizersko vajenko

ali vajenca sprejem takoj. Smartinska c. 18. 19864-44

Prodaj

Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za sifro I. 3.—.

Igrače

ter več raznih stvari prodam. Tabor 6-II., desno. 19893-

Za Miklavža

ali Božično udarilo prodam sportni voziček z veliko punčko kot igračo. Jarnikova 4 (Stadion). 19870-6

Prodaj

nove predvojne damске čevlje št. 39, črne semil kombinirane. Poljanska c. 18/2, levo. 19866-6

Kupim

Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za sifro I. 3.—.

Železen štedilnik

dobro ohranjen, kupim. — Braz, Puharjeva 3. 19881-7

Pohištvo

Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za sifro I. 3.—.

Krasno spalnico

iz orehove korenine, ugodno proda mizarstvo Gluhak, Brezovica. Zaloga: Ljubljana, Florijanska 19. Sprejem naročila. 19879-12

Oblatila

Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za sifro I. 3.—.

Fino zimsko sukno

za manjšo postavno prodaj. Naslov v pekarni Tugar, Ljubljana, Medvedova 30. 19505-13

Zasebno prodaj

elegantno moško zimsko sukno s perzianer-ovratnikom, mironodsko blago, damski paleto pristen Sealbism, Zinger, Opkar, ska 25-I. 19885-13

Sobo odda

Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za sifro I. 3.—.

Opremljeno sobo

sredi mesta, parket, električna, lončar, pet, posolnih vseh iz hodnika, oddam civilnemu gospodu nedjaku. Prečna ulica 8. 19892-25

Sončno sobo

s posebnim vzhodom in skrbno pripravljenom do hrano, oddam eni ali dvema osebam. Sturm, Stari trg 28-III., levo. 19891-25

Opremljeno sobo

s posebnim vzhodom, oddam takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 19889-25

Sobo

s souporabo kopalne in telefona, oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 19862-23

Oddam

samo boljšemu gospodu veliko, sončno, lepo opremljeno sobo s tekočo vodo. Vodmat, Krekova ul. 15. 19872-23

Opremljeno sobo

po kolodvoru, oddam takoj podnevi odtodni osebi. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 19871-23

Opremljeno sobo

s souporabo kopalne in telefonu, oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 19860-23

Sobe isče

Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za sifro I. 3.—.

Udobno sobo

lepo opremljeno, s strogo separiranim vzhodom, v središču mesta, izjem za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Gospode«. 19890-25a

Per la cura

dell'impotenza sessuale, per la debolezza sessuale e il rinforzo della funzione delle ghiandole sessuali provate le

»FORTISEX«

originali. innouque. Trovansi in tutte le farmacie. 30 pilule L. 32.—, 100 pilule L. 83.—. Per posta spedite il deposito centrale:

Farmacia MR. BAHOVEC Ljubljana, Kongresni trg. Reg. 28-856-37

»FORTISEX«

Dobe se v vseh lekarnah: 30 pilul L. 32.—, 100 pilul L. 83.—. Po pošti pošilja glavna zaloga:

Lekarna M. BAHOVEC Ljubljana, Kongresni trg. Reg. 28-856-37

Kapital

Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za sifro I. 3.—.

Pozor!

Znamke bivše jugoslov. letalske, Co G. in Komisariato v serijah, prodam po zelo ugodni ceni.

Rudolf Zore,

Ljubljana, Gledališka 12. 19875-16

Knjižnice

Kmetke posojilnice ljublj. kupimo večje ali manjše zneske proti takojšnji gotovini.

Rud